Żydowska gazeta illustrowana. — Jüdische Illustrierte Zeitung.

wychodzi każdego piątku. **Prenumerata wynosi**: Rocznie K. 10 — Rbs. 5 — M. 12.-Frs 15. **Półrocznie 5 K. — Rbs. 2.50** — M. 6 — Frs **7.50. kwartalnie** K. **2.75** — Rbs. 1.50 — **M. 2.25** — Frs. 4. Pojedyn. egzemplarz 20 hal. — 10 kop. — 25 Pf. — 30 Centm. **Redakcya i Administracya** Kraków, Grodzka 62 — telefon 412 — Konto Pocztowej Kasy Oszczędności 57.341. **Ogłoszenia przyjmuje:** Biuro reklamowe i anonsów »Prinzipia« w Krakowie św. Marka 21.

Erscheint jeden Freitag. **Abonnementspreis**: jährlich K. 10. — Rbl. 5. — M. 12. — Frs 15.—halbjährlich K. 5. — Rbl 2·50. — M. 6 — Frs 7·50. — vierteljährlich K 2·75. — Rbl 1·50. — M. 2·25. — Frs 4. — Einzelne Nummer: 20 Heller — 10 Kop. — 25 Pf. — 30 Centm. **Redaktion und Administration**: Krakau, Grodzka 62. — Telephon 412. — Oester. Postsparkassen-Konto 57.341. **Inseraten-Annahme**: Reklame-Bureau »Prinzipia« Krakau, Markagasse 21.

ערשיינט יעדען פרייטאג. אבאנאמענטס-פרייז: יעהרליך 10 קראנען, = 5 רובל. האלביעהריג 5 קראנען = 2.50 רובל. פיערטעל יעהרליך 2.75 קראנען, = (1.5 רובל. — איינצעלנע נומער 20 העללער = 10 קאפ — אין אנדערע לענדער: יעהרליך 15 פראנק, האלביעהריג 7.50. פיערטעליעהריג 4 פראנק. רעדאקציאן אונד אדמיניסטראציאן: קראקא גראָדזקאסטע 62. — טעלעפאן נו' 412 — עסטער. פאסטשפארק.-קאנטא נו' 57,341. אינזעראטען-אננאהמע: אנאנסען-בירא „פרינציפיא" קראקא, מארקא-גאססע 21.

די וואהלעז איז ענגלאנד.

די וואהלען אין ענגלאנד: אינ'ם קלוב פון די קאָנסערוואטיווען ווערען די ניענע פון זייערע קאנדידאטען בעגריסט מיט גרויס פרייד.

צו דער קומענדער נומער ווערד בייגעגעבן „די הבדלה" נו' 2.

ריעינינע אבאנענטען, וואס ווייע־ אבאנעמענט ענדינט זיך מיט דיזע נומער, בעקומען ביינעלעגט א פאסט־שעק, מיט וועלכען זיי ואלען עם תיכף ערנייערן, כדי מיר זא־לען נישט זיין געצוואונגען, אויפצוהערען מיט׳ן צושיקען פון אונזער בלאט.

•

די פ. ט. אגענטען ווערען אויפגעפאדער־ט, תיכף צו בעגלייכען זייערע רעכנונגען, ווי־ל ואנסט וועלען מיר זיי נישט מעהר צושיקען די בלעטער.

•

אונזער הויפטפערטרעטער אין רוסלאנד איז:
י. מערעצקי, ווארשא, כמיעלנא נר׳ 49. פיליאלע אין לאדז: פשעיאזד נר׳ 16.
אין רומעניען: יאזעף בארטפעלד, פאשקאני.
אין בעלגיען: ס. קאהאן, אנטווערפען.
אין אמעריקא: ש. הדוקע־מאן, ניו־יארק, 50 קאנאל־סטריט.

די אדמיניסטראציע.

די וואהלען אין ענגלאנד.

מיט׳ן גרעסטען אינטערעס קוקט די גאנצע וועלט אויף דער וואהל־קאמפאניע, וואס ווערט איצט געפיהרט אין ענגלאנד.

— די וויכטיגסטע וואהלען פון דער מאדערנער צייט — אזוי רופען די ענגלענדער די איצטיגע וואהלען, וואס קומען פאר צום פארלאמענט. די ענגלענדער זענען די ערשטע פאליטישע מענשען אין דער וועלט, זיי בעזיצען די עלטעסטע און אפשר אויך די בעסטע קאנסטי־טוציע אין אייראפא. דער וואהלקאמפף ווערט ביי זיי גע־פיהרט זעהר ערנסט. כמעט יעדער בירגער פערשטעהט די בעדייטונג פון די וואהלען און ער האט זיך זיין פעס־טע פאליטישע איבערצייגונג, פון וועלכע מען וועט איהם מיט א שנאפס נישט אראפפיהרען. די ענגלישע צייטונ־גען זענען פול מיט שילדערונגען איבער די ערשטען וואהלטעג, וועלכע בעווייזען, אז דער ענגלענדער פער־שטעהט זיך צו פערוויילען אפילו אין די ערנסטע, ערנס־טע מאמענטען פון זיין לעבען.

די גאנצע טאג זענען די גאסען געווען פול גע־פאקט מיט מענשען. כדי מען זאל חלילה קיין טעות נישט האבען און נישט פערבייטען א קאנסערוואטאר אויף א ליבעראל, וועלכע זענען זעהר לייכט צו פערוועקסלען, ווייל א ענגלישער קאנסערוואטאר איז נאך אליין ליבע־ראלער פון א געשווארענעם ליבעראל אין אנדערע לענדער. האבען די קאנסערוואטיווען געטראגען בלויע שלייפען און די ליבעראלען געלבע שלייפען. צוזאמען מיט די מענער האבען אויך די דאמען אנגעטהון די ריכטיגע שלייפען.

די אניטאציע צווישען די וועהלער האט דערגרייכט די העכסטע מדרגה. נישט בלויז דאמען האבען זיך בעט־היילינט אין קאמפף, אפילו קינדער האבען אויך מיט גע־האלפען זייערע עלטערען. מענער און פרויען, אלט און יונג, האבען געטהון זייער פאליטישען חוב. צווישען די וועהלער איז געווען א בלינדער מענש פון 84 יאהר, וואס האט זיך געלאזען פון זיין טאכטער פיהרען אב־געבען זיין שטימע; ער איז נאך נישט דער עלטעסטער וועהלער.

דער עלטעסטער וועהלער איז א ארבייטער פון 93 יאהר, וועלכער האט זיך געריהמט, אז ער גיעט שוין 25 יאהר אב זיין שטימע פאר די קאנסערוואטיווען און ער ווערט נא־ נישט נתפעל פון דער מפלה, וואס זיין פארטיי האט ביז איצט בעקומען. ער האפט נאך צו דערלעבען איהר נצחון.

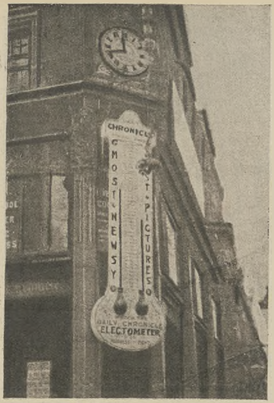

וואהל־פערנאמעטער אין ענגלאנד.

אין א צווייטען אַרט, אין וואלפורטה, האט ווידער א צוועלף־יאהריגער יונגעל געהאלטען א פייערדיגע אגי־טאציאנס־רעדע פאר די קאנסערוואטיווען.

אין די טעאטערען און אין די קאנצערטען, האט מען יעדעס מאל געמוזט אנזאגען דעם עולם, וואו עס האלט מיט די וואהלען און די ידיעות האבען אסך מעהר אינטערעסירט דעם עולם און זענען אויפגענומען געווא־רען מיט שטורמישע בעגריסונגען מעהר ווי די פאר־שטעלונגען.

איבערהויפט האט זיך דער עולם פערזאמעלט ארום די רעדאקציעס אין דער גרויסער פלעצט נאס און האָ־בען דארט געווא־רט אויף די פרישע ידיעות. כדי דעם עולם זאל, חלילה, נישט לאנגווייליג ווערען, האבען די רעדאקציעס בעזאָ־רגט ספעציעלע קינעמאטאגראפען, פאר־שטעלונגען און גראמאפאן־קאנצערטען אלס מעניני דיומא, פון וועלכער דער עולם האט שטאַרק הנאה געהאט.

ערשט א ביסעל שפעטער, אין אָווענד, ווען ס׳איז אנ־געקומען די ידיעות איבער די נצחונות פון די קאנסער־וואטיווען און די מפלה פון די ליבעראלען, האבען אנ־געהויבען די נאסען צו הילכען פון די „הורא״ געשרייען פון די קאנסערוואטיווע און „הוהו״ פון די ליבעראלען.

צווישען דעם ליארעם פון המון האט זיך פון צייט צו צייט געהערט דאס רוישען פון די אויטאמאבילען, וואס זענען געפלויגען זוכען א וועהלער, וואס האט פער־שפעטיגט צו קומען. מידערצעהלט, [אז פיער אויטאמא־בילען זענען געפלויגען קיין פאקהאם נאך איין איינציגען וועהלער. אבער דער טייערער מענש איז זיך געפאהרען צום וואהל קעסטעל מיט׳ן אמניבוס און האט גאר נישט געוואוסט, אז די שענע אויטאמאבילען וואס זענען פאר־ביינעלאפען, האבען עס איהם געזוכט.

קיין מענשליכע פעדער איז נישט בכח צו בע־שרייבען, וואס ס׳האט זיך געטהון אין לאנדאן שבת ביינאכט אים ערשטען וואהלטאג. נאכדעם ווי מען האט זיך דערוואוסט דער רעזולטאט פון די וואהלען. שפעט נאך האלבע נאכט האט מען נאך געזעהן מאסען מענשען אין די גאסען, וואס האבען צווישען זיך דיסקוטירט איבער דעם סוף פון די וואהלען. אין איינינע געגענדען זענען פארגעקומען גרויסע דעמאנסטראציעס צוליעב די וואהלען, אבער די פאליציי האט נישט געפונען פאר נויטיג זיך אריינצומישען.

איבערהויפט האט אבער גערוישט אין און ארום די פאליטישע קלובען, וועלכע זענען שוין פון אנהויב

וועגען אבעסינישען קאיזער: דער אבעסינישע קרוינפרינץ אין בעגלייטונג פון די שבטים־הויפטלינגע.

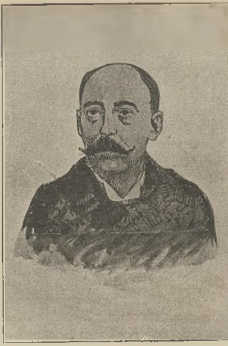

דאס נייע אונגארישע מיניסטעריום; פינאנץ-מיניסטער דר. לוקאטש.

איזענד געווען געפאקט מיט מענשען. לכתחילה האבען די ליבעראלע קלובען זיך שטארק געפרעהט, ווען זיי האבען בעקומען די ערשטע ידיעה איבער זייער נצחון אין מאנ-שעסטער, וואס שפעטער אין דער נאכט, ווען ס'זענען געלאפען די ידעות איינע טריומפירענדער פאר דער צווייטער, איבער זייערע מפלות אין לאנדאן און אין דער פראווינץ, איז ביי זיי געווארען שטיל, און די שמחה איז אריבער צו די קאנסערוואטיווע קלובען.

די וואהלען אין ענגלאנד שלעפען זיך איבער 2 וואכען. יעדען טאג ווערד געוועהלט אין א געוויסע צאהל וואהל בעצירקען און ערשט נאך דער בעענדיגונג פון דער גאנצער וואהל-קאמפאניע, וועט מען וויסען, ווער ס'האט געוואונען.

לעת-עתה האבען די קאנסערוואטיווען די אויבער-האנד. זיי בעזיצען בערך 90 מאנדאטע מעהר פון א ליבעראלען. די ליבעראלען אבער מיט די ארבייטער און אירלענדער בעזיצען נאך אלץ די מאיאריטעט אין דעם אונטער הויז און דיעזע מאיאריטעט וועט זיי וואהרשיינ-ליך בלייבען ביז צולעצט. אבער זיי וועלען דעמולט שוין זיין אזוי געשוואכט, אז זיי וועלען נישט קענען אויס-נעהמען דעם קאמפף מיט'ן אבער-הויז און אלע זייערע פלענער וועלען צערשטערט ווערען.

מען רעכענט שוין איצט מיט דער מעגליכקייט, אז עס וועלען באלד פארקומען נייע וואהלען, ביי וועלכע עטוועדער די ליבעראלען וועלען צוריקבעקומען זייער גרויסע מאיאריטעט, אדער די קאנסערוואטיווען וועלען לחלוטין זיענען און איבערנעהמען די ממשלה אין זייערע הענד.

ביז שבת אבענד זענען געוועהלט געווארען: 217 קאנסערוואטיווע, 179 ליבעראלע, 33 ארבייטער-פארטיי, 63 אירלענדישע נאציאנאליסטען.

די שטימונג ביי די ליבעראלען איז זעהר א גע-דריקטע. זיי האבען שוין פאקט אים נאכצען פערלוירען די האפנונג, אפילו ווען די לעצטע טעג זאלען זיי ברענגען נצחונות, וועט דאס נישט מעהר פיעל העלפען.

דאס נייע אונגארישע מי-ניסטעריום.

נאך מעהר ווי א זעכס מאנאטליכער קריזע איז צו מזל'דיגער שעה אין אינגארן געבילדעט געווארען א ניי מיניסטעריום און צוואר האט דער גראף קהוען-העדערווארי איבערגענומען דיעזע אויפגאבע, צו מאכען ארדנונג אין לאנד.

דערווייל האט ער געבילדעט א קאבינעט פון בלויז 6 מיניסטער, וועלכע האבען זיך איינגעטהיילט מיט די פארטפעלם; גראף קהוען-העדערווארי איז מיניסטער-פרע-זידענט, מיניסטער דעם אינערן, מיניסטער פאר קראאציען און מיניסטער ביים קאיזערליכען האפלאגער; דר. לאדיס-לויס לוקאטש איז פינאנצמיניסטער, דר. פראנץ שעקעלי איז יוסטיצמיניסטער און לייטער פון אונטערריכטס-מיניס-טעריום. קארל היעראנימי איז האנדעלסמיניסטער, גראף סערעני איז אקערבוי-מיניסטער. סאמועל פון האזי איז לאנדעספערטהיידיגונגס-מיניסטער.

דאס נייע מיניסטעריום איז פון אלע פארלאמענטס-פארטייען בעגריסט געווארען מיט א שטארקער גענוגער-שאפט און ס'איז א זיכערע זאך, אז עס וועט תיכף אין דער ערשטער זיצונג פון רייכסטאג בעקומען א מיסטרוי-ענס-ווארטעם. בלויז די פערפאסונגס-פארטיי וויל איהם בעווילינגען דאס בודשעט-פראוויזאריום. אבער אויך דאס איז נישט געווים, זיין איינציגע שטיצע איז די אלט-לי-בעראלע פארטיי אונטער דער פיהרונג פון גראף טיסא, וועלכע וויל איצט ווידער אויפנעהמען איהר פאליטישע ארבייט.

לעת-עתה איז אבער דיעזע פארטיי אין רייכסטאג נאך נישט פערטרעטען און ערשט ביי נייע וואהלען קען זי שפיעלען א געוויסע ראלע.

מען קען שוין רעכענען מיט בעשטימטהייט, אז דער רייכסטאג וועט בקרוב ווערען אויפגעלעזט און עס וועט זיך אין אונגארן ענטוויקלען א וואהלקאמפף, א שרעקליכער העפטיגקייט. די אויסזיכטען פון קאמפף לא-זען זיך נאך נישט איבערזעהען.

ווענעז אבעסינישער קאיזער.

אין די לעצטע וואכען האבען נישט אויף צו קו-מען קלאנגען פון אבעסיניען, לויט וועלכע דער דארטיגע קאיזער, מ ע נ ע ל י ק, איז געשטארבען.

עס קומען אבער ווידער אנדערע ידיעות, אז ער לעבט און אז זיין צושטאנד איז גאנץ גוט. —

אזוי ווי די פערקעהר צווישען איראפא און אבעס-יניען איז זעהר נישט רעגעלמעסיג און נאר זעלטען טרעפט זיך אז א איירא־פעער זאל קומען דארטהין און זאל נאך

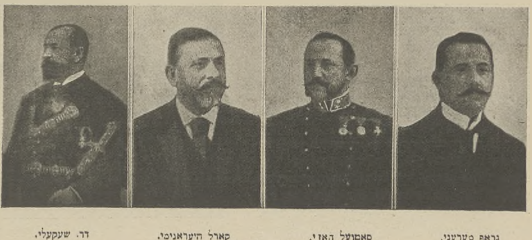

גראף סערעני. סאמועל האזי. קארל היעראנימי. דר. שעקעלי.

דאס נייע אונגארישע מיניסטעריום.

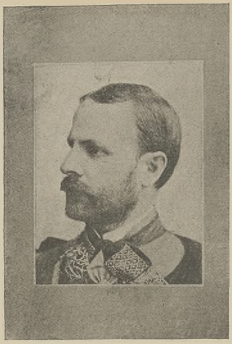

דאס נייע אונגארישע מיניסטעריום: מיניסטערפרעזידענט גראף קארל קהוען-העדערווארי.

ראצו האבען די געלעגענהייט, צו בעטרעטען דעם קאי-זערליכען הויף און געוואהר צו ווערען, וואס דארט טהוט זיך, איז עס בעגרייפליך, אז מיר וויסען נאך אלץ נישט דעם אמת און זענען אנגעוויעזען אויף השערות און פער-מוטהונגען, וועלכע וועלען זיך ערשט שפעטער בעשטע-טיגען אדער ארויסווייזען אלס פאלש.

ווי עס זעהט אויס, קימען אבער אלע דיעזע קלאנגען פון דער אבעסינישער קאיזערין וועלכע אינטרי-גירט קעגען קאיזער און וויל דווקא בעקומען די ממשלה אין איהרע הענד. זי וויל אויך בעזייטיגען דעם קראנ-פרינץ, פאר וועלכען עס נעהמען זיך אבער אן די מייס-טע שבטים-הייפטלינגע, וואס שיצען איהם אויף שריט און טריט.

אבעסיניען איז דאס איינציגע לאנד, וועלכעס איז אזוי שטארק אבגעשלאסען פון דער איבריגער וועלט האטשי עס העלט שוין דארט געוויסע מאדערנע צו-שטענדע. די אבעסיניער זענען אבער אזוי אייפער-זיכטיג אויף זייער פרייהייט און אונאבהענגיגקייט, אז זיי ווילען די פרעמדע נישט אריינלאזען צו זיך אין לאנד.

וואהל-טערמאמעטער אין ענגלאנד.

די איצטיגע פארלאמענטס-וואהלען אין ענגלאנד, האבען נישט נאר ארויסגערופען א העפטיגען קאמפף צווישען די פארטיי-פיהרער, נאר האבען ביי די וועהלער ארויסגערופען א אונגעהייערען אינטערעס און נייגעריג-קייט.

טויזענדער מענשען-מענגעס פערזאמלען זיך פאר די רעדאקציאנס-לאקאלען און ווארטען מיט גרויס אונגעדולד אויף א ידיעה איבער'ן וואהל-רעזולטאט.

א לאנדאנער צייטונג איז געפאלען אויף א זעהר אינטערעסאנטע המצאה און האט זיך געלאזט אנפערטי-גען אזא וואהל-טערמאמעטער, וועלכער ענטהאלט 2 זייטען אויף איין זייט ווייזט ער וויפיעל קאנדידאטען פון די ליבעראלען עס זענען שוין געוועהלט געווארען און אויף דער אנדערער זייט, וויפיעל פון די קאנסער-וואטיווען.

ביי יעדען נייען וואהל-רעזולטאט פון איינער פון די צוויי אויבען-ערוועהנטע פארטייען, הויבט זיך העכער אויף דער וואהל-טהערמאמעטער-צייכען און אויף דעם אופן האט יעדער, צו יעדער מינוט, די מעגליכקייט צו וויסען די וואהל-רעזולטאטע פון די ליבעראלען און קאנ-סערוואטיווען.

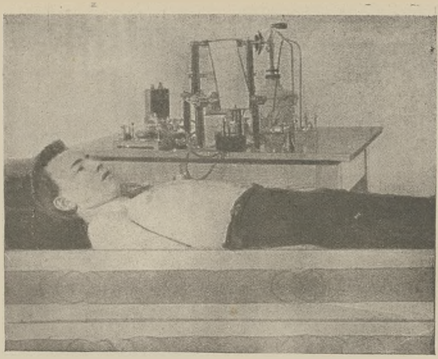

א איבעראַשענדע מעדיצינישע ערפינדונג: דער אפּאַראַט צום קאָנסטאַטירען די הערצטהעטיגקייט. אויבען די געוועהנליכע, אונטען די טהעטיגקייט פון א קראַנקען.

דער וואהל־טהערמאָמעטער, פון וועלכען מיר ברענגען אין דער היינטיגער נומער אַ בילד, איז א נייע ערפינדונג און ציהט אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער וועלט.

וואלהעז־קראצער אין ווארשא.

„וואָלקען־קראַצער" ווערען אנגערופען די יענינע אַ־מעריקאַנישע הייזער, וואס צעהלען עטליכע צעהנדלינגע שטאק, אזוי אַז זיי דערגרייכען מיט זייערע דעכער ביז אין די וואָלקען אַריין.

דיעזע הייזער זענען ביז־אהער געווען אַ אמעריקאַנישע שפּעציאַליטעט. נאָר אמעריקא מיט זיין הויך ענטוויקעלטער בוי־טעכניק האט געקענט אַ זאַלכע הייזער בויען און נאָר דאָרט ווי דער באָדען איז שרעקליך טהייער, האט מען עס נעפונען פאַר נויטהיג, אויפצושטעלען דערארטיגע געביידעס.

איצט, ווי עס זעהט אויס, וועט אַמעריקא באַלד אויפהערען צו זיין אַ יחיד אין דער בעציעהונג. מען הייבט שוין אויך אין אייראָפּאַ אָן, צו בויען „וואָלקען־קראַצער", ווען אויך נישט אין אזא מאָס־שטאב ווי אין אַמעריקא.

דעם אָנפאַנג האָט, מערקווירדיגערווייזע, געמאַכט וואַרשא. דאָרט ווערד איצט געבויעט אַ טעלעפאָן־צענטראַלע, וועלכע וועט האָבען 14 שטאק. די הויך פון הויז וועט זיין 50 מעטער.

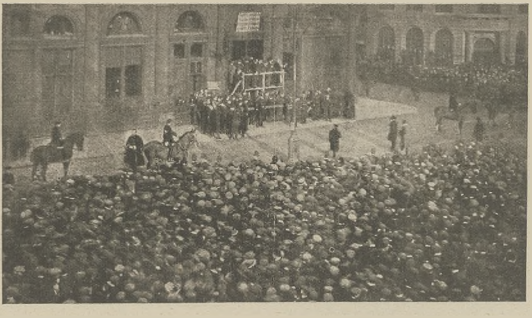

די וואהלען אין ענגלאנד: די פאלקסמענגע ערווארטעט פאר דעם וואהלאקאל אויף דעם רעזולטאט.

דאס געביידע איז געבויעט לויט די פלענער פון ארכיטעקט ראַקאָיסקי און וועט שוין בקרוב אין גאנצען פערטיג זיין.

די יודען פון בוכארא.

אין דער לעצטער צייט קומען אָפט אין די צייטונגען פאַר ידיעות וועגען די יודען פון בוכאַרא, זייער לעבען און זייער גורל.

דאס גורל פון דיעזע יודען, וועלכער וואוינען אין בוכאַרא זייט פיעלע הונדערטער יאָהרען איז באמת זעהר טרויריג. פריהער ווען בוכארא איז געוועזען א זעלבשטענדיגער אזיאטאר שטאאט, איז זיי נאָך געוועזען ביטער און פינסטער. זייט עס אבער דאס לאנד געהערט צו רוס־לאנד, ווערען זיי צוואַר מענשליכער בעהאנדעלט און גע־ניעסען יוענינסטענס די „רעכטע", וועלכע עס בעזיצען אַלע אַנדערע יודען אין רוסלאַנד. דאנען איז זייער מאטעריעלע לאגע זעהר שלעכט. דורך די בעקאַנטע בע־שרענקונגען ווערען זיי אויסגעשלאָסען פון פיעל פּרנסות און זיי וואַנדערען אויס אין גרויסע מאַסען, הויפּטזעכליך קיין ארץ ישראל, וואו עס עקסיסטירט שוין היינט אַ אנזעהנ־ליכער בוכארער געמיינדע.

די בוכאַרער יודען האָבען זעהר אַ אינטערעסאַנטען בעסעלקערונגס־טיפּוס, זייערע רעליגיעזע מנהגים זענען אין פיעלע בעציעהונגען פערשיעדען פון אונזערע — זיי זענען זעהר פרום און זיי האַלטען שטרענג זייערע מצות און זייערע אַלטע מנהגים.

א פרוי אלס ארקעסטער־דיריגענטין.

די פרויען פערנעהמען בסדר מעהר פּלעצער אין דער געזעלשאפט. פּאָליטישע רעכטע וויל מען זיי נישט געבען, אבער אין דער קולטורעלע קען מען זיי דעם פּלאַץ נישט אָבשטרייטען.

און דוקא אין ענגלאנד, וואו די סופראַזשיסטקעס פיהרען אַ העפטיגען, אבער ביזהער אוננוצליכען קאַמפּף פאַר זייערע פּאָליטישע רעכטע, איז דיעזע מען אויפגע־טרעטען צום ערשטען מאל אַ פרוי אַלס אָרקעסטער־דיריגענטין מיט אַ זעלטענעם ערפאָלג.

עס איז דאס די קוים 19־יעהריגע מיס מאַריארע פלויטהער, וועלכע האט אלס ערשטע פרוי דיריגירט דעם אָרקעסטער ביים אויפפיהרען פון דער אפּערעטע „אליס אינים וואנדערלאנד". וועלכע האט, א דאנק דער געשיקטען דיריגענטין, ערר‍ייכט א זעלטענעם ערפאָלג.

די וואהלען אין ענגלאנד: דאס שקרוטיניום אים וואהללאקאל.

1500 מעטער אין דער לופט: דער לופט־פליהער פוילהאן אין זיין אפאראט.

1500 מעטער אין דער לופט הויך מיט א לופט־באלאן.

די פליה־קונסט דערגרייכט אלע מאל צו א העכערער מדרגה און זעצט פשוט אין פערוואונדערונג די גאנצע וועלט.

ערשט נישט לאנג אין די וועלט איבערראשט געוואָרען פון דעם זעלטענעם פאקט, אז דער פראנצויזישער לופט־פליהער ליטהאם, האָט מיט א אוירפלאן דערגרייכט א רעקאָרד פון 1050 מעטער די הויך און איצט איז די וועלט ווידער איבערראשט געוואָרען מיט א נייעם סענזאציאָנעלען פאקט.

אין קאליפאָרניען האָט דער פראנצויזישער לופט־פליהער פוילהאן, אונטערנעמען א פליה־פארטיע מיט א אוירפלאן און האָט דערגרייכט א רעקאָרד פון 1500 מעטער אין דער הויך.

דער פאקט, וועלכער האָט ביז איצט נאָך נישט געהאט זיינס גלייכען אין דער פליה־קונסט, האָט ארויסגערופען א אלגעמיינע איבערראשונג און פוילהאן, וועמענס בילד מיר ברענגען אין אונזער היינטיגער נומער, איז דערוויל אנערקענט געוואָרען אלס דער קעניג פון די פליהקונסטלער.

„וואלקען־קראצער איןווארשא: דאס נייע 14 שטאק הויכע טעלעפאן־געביידע אין ווארשא.

דער מעכטיגסטער געלד־קעניג פון דער גאנצער וועלט.

יעדעס לאנד האָט זיך זיינע העלדען און יעדעס פאָלק זיינע פערזענליכקייטען. ביי יעדער נאציאָן זענען די פאָלקס־העלדען צוגעפאסט צום כאראקטער פון דעם געגעבענעם פאָלק און זענען שטארק בעאיינפלוסט פון די סאָציאלע אָדער קולטורעלע פערהעלטניסע וואָס הערשען אין דעם געגעבענעם לאנד.

ס'איז דעריבער קיין חידוש נישט אז אין אמעריקא זענען די פאָלקס־העלדען די געלד־קעניגע; זיי ווערען געאכטעט און געשעצט ביים פאָלק; זייער דעה איז מאסגעבענד און אויסשלאגענד פאר דער גאנצער אמעריקאנישער פאָליטיק. טאטע־מאמע ווינשען זייערע קינדער צו קומען אויף דער מדרגה, ווי דער אָדער יענער מיליאָנער, די פרעסע איז פול מיט די געלד־קעניגע די וויץ־בלעטער בעפאסען זיך מיט די מיליארדער־ע און די פאלקס־פאנטאזיע שאפט פאנטאזיעס און לעגענדעס פון די מעכטיגע געלד־האָבער.

אינטערעסאנט איז נאָר, אז די אמעריקאנער מיליארדערע זענען נישט נאָר די רייכסטע אין אמעריקא, זונדערן די רייכסטע אין דער וועלט און דעריבער ווערען זיי מיט רעכט אָנגערופען די מעכטיגסטע געלד־קעניגע פון דער גאנצער וועלט.

איינער פון דיזע מלכים, און דער פיעלפאכיגער מיליארדער דזשאָהן פיערפאָנט מאָרגאן, וועמענס בזומגע פערמעגען, עס ווערד געשאצט אויף איבער טויזענד מיליאָן דאָלאר. אחוץ דעם איז ער דער איינציגער פון דעם אמעריקאנישען פעטראָלעאום טרוסט בעזיצער פון די באהנליניען, וועלכע פערבינדען דעם אטלאנטישען ים מיטן שטילען אָקעאן רעגירט איבער געוואלדיגע שיפס־געזעלשאפטען. ער בעהערשט דעם טעלעפאָן טרוסט און איז בעל־בית איבער אלע פערזיכערונגס געזעלשאפטען.

מאָרגאן ווערד פון איין זייט שטארק אנגעגריפען און בעקעמפפט, דאגעגען פון אנדערער זייט ווערד ער געאכטעט און איז בעליעבט, ווייל ער האָט געגוג געלד צו שפענדען אויף פערשיעדענע צוועקען. מענשען וואָס קומען מיט מאָרגאן'ען אין נאָהנטע בעציהונגען, דערצעהלען, אז ער איז א גרויסער ליעב־האָבער פון קונסט און אז ער איז נישט נאָר דער געלד־קעניג פון דער וועלט נאָר אויך דער רייכסטער בעזיצער פון די טייערסטע קונסטווערקע.

א אמעריקאנישעס וויצבלאט האָט אונלענגסט געבראכט א קאריקאטור אילוסטראציע, וועלכע שטעלט פאָר זעקס בילדער, ביי יעדען בילד שטעהט אן אמעריקאנער דזשענטעל מאן, וועלכער פרעגט עפיס און פון

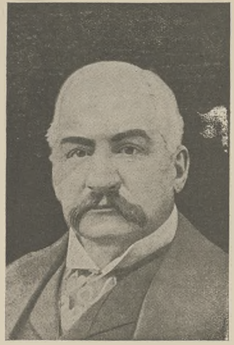

דער רייכסטער מאן אויף דער וועלט: דזשאהן פיערפאנט מארגאן.

דעם קאסא־פענסטע־ל שטעקט מאָרגאן ארויס זיין קאָפ און ענטפערט איהם.

אלס א כאראקטעריסטיק איבער זיין הערשאפט און אין אמעריקא ברענגען מיר די עטליכע פראגען און אנטוואָרטען:

פראגע: וואו דארף איך צאָהלען פאר מיין טעלעפאָן?

אנטוואָרט: „דאָ“.

פראגע: וואו זאָל איך מיר קויפען א באהן בילעט?

אנטוואָרט: „דאָ“.

פראגע: וואו קען איך מיך לאָזען פערזיכערן?

אנטווארט: „דא“.

פראגע: וואו קען איך איינלעגען מיין ערשפאַרטעס פערמעגען?

אנטווארט: „דאָ“.

פראגע: וואו קויף איך א בילעט פאר דער קונסט־אויסשטעלונג?

אנטוואָרט: „דאָ“.

פראגע: וואו איז דאָ צו פערקויפען א טהעאטער בילעט?

אנטווארט: „דא“.

און ביי דער זעקסטער אנטוואָרט, ווערד דער אמעריקאנער שוין פערוואונדערט און ער רופט אויס: עפּיס קומט איהר דאָך מיר אזוי בעקאנט פאר?!...

דזשאָן פיערפאָנט מאָרגאן, וועמענס בילדער מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער, איז איצט אלט 72 יאָהר און פיהלט זיך נאָך געזונד און לעבענסלוסטיג.

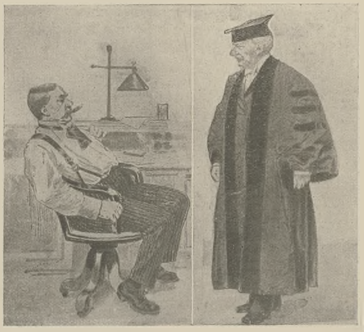

דער רייכסטער מאן אויף דער וועלט: 1) מארגאן אלס עהרען־דאקטאר. 2) מארגאן אין זיין ביוראָ.

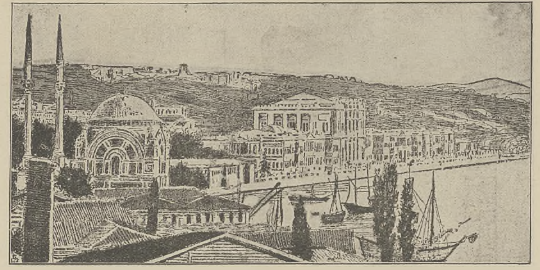

די שרפה פון טירקישען פארלאמענט: דאס פארלאמענטס-געביידע אין קאנסטאנטינאפאל.

די שרפה אין טירקישען פארלאמענט.

אין קאָנסטאנטינאָפעל איז יענע וואך אָפגעבּ־ענט געוואָרען די געביידע פון טירקישען פארלאמענט.

דיזע שרפה האָט אויסגערופען א שטארק פאָלי־טיש גערודער אין דער גאנצער טירקיי, דען אחוץ דעם מאטריעלען שאָדען, וואָס די רעגירונג האט דאבּיי גע־ליטען, זעט מען אין פאָליטישע קרייזען דיזער שרפה פערשידענע פירושים.

אנפאנגס האָט מען אפילו אנגענומען, אז די סבה פון דער שרפה איז געוועזען א גאז־עקספלאזיע. ס׳איז אבער פאר דיזער סבה נישטא קיין שום פאקטישע בעווייזע און דערבּער ווערד וואס א מאל פעסטער די איבערצייגונג, אז ס׳האבען ביי דער קאטאסטראפע גע־מוזט זיין פאָליטישע סבות.

נאָך העכסטוואהרשיינליכער ווערד דיזע פערמוטהונג דורך דעם פאַקט, וואָס א טירקישע „אילוסטרירטע צייטונג" האָט מיט א טאָג־צוויי פאר דער שרפה געבראַכט א בילד, וואָס איינעם האָט זיך געחלומ׳ט. דאס בילד האָט פאָרגעשטעלט ווי דאָס פארלאַמענט ברענט און אונטערן פארלאַמענט איז געשטאַנען דער געוועזענער סולטאן אבּד־ל האַמיד, וועלכער האָט דאָס פייער אונ־טערגעלעגט...

די שרפה ווערד אַלזאָ בעטראכט אלס א אַקט פון די רעאַקציאָנערען, וועלכע איז געווענדעט געגען די יונג־טירקען און די גאַנצע טירקיי בעטראכט דערפאר די שרפה אלס א נאציאָנאַלעם אומגליק.

די שרפה האָט אויך גענומען 3 מענשליכע קרבנות. קרבנות פון די ארבייטער, וואָס זענען געווען בעשעפטיגט ביי דער רעטונגס־אַקציע. דער שאָדען בעטרעפט אויף 10 מיליאָן פראַנק און דאָס וועט מוזען ליידען דער שטאאט. דען די געביידע איז נישט געווען אסעקורירט.

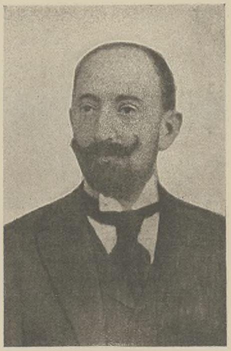

ראטהשילד׳ס צדקה־גבאי געשטארבען: ה׳ עמיל האינער.

דער סולטאַן האָט, דערהערענדיג די בשורה, שטאַרק געוויינט, דען ס׳זענען פערברענט געוואָרען א סך זעהר וויכטיגע דאָקומענטע.

דאָס פארלאַמענטס־געביידע, וועמענס בילד מיר ברענגען אין אינזער היינטיגער נומער, איז אין גאַנצען חרוב געוואָרען און ס׳איז אפילו נישטאָ וואו צו פיהרען די זיצונגען.

מארד־פטרזוך צוליעב נקמה.

אין וויען האָט לעצטענס פּאסירט א װעלטענער־פאַל; א פאציענט האָט געוואָלט שיסען א פראָפעסאר, וועלכער האָט איהם אָפערירט די נאָז. דער מאטיוו פינ׳ם אטענטאַט איז געווען נקמה. אָבער א וועלטענע נקמה! נישט חלילה דערפאר, ווייל די אפעראציע איז דעם פּראָ־פעסאָר נישט געלונגען, נאר אומגעקעהרט, דערפאר ווייל די אָפעראציע איז יא געלונגען...

דער אַטענטאַטער איז א שניידער־געהילף מיט׳ן נאָמען יאָהאַן סאוקאָפּ, וועלכער האָט זיך נאָך פאר 6 יאָהר, ביים וויענער אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָר דר. אלעקסאַנדער, געלאָזט אפערירען די נאָז און ווייל די אָפעראציע איז געלונגען, האָט ער איהם דאן געקלאָגט אויף 20 טויזענד קראָנען שאדען־זאַץ, מיט דער בּעגרינדונג, אז פּראָפעסאר אלעקסאנדער האט מיט איהם געמאַכט א שטודיען־אָפעראַציע.

ביים געריכט האט סאוקאָפּ פערשפּילט און דאָס האָט איהם אַזוי געקרענקט, אז ער האט זיך אויש ענט־שלאָסען דעם פּראָפעסאר צו דערשיסען. ער האָט איהם ערוואַרטעט ווען ער איז אַרויסגעגאנגען פון זיין וואוינונג ראטהשילד־שטראסע נומר 11 און איז איהם נאָך געגאַנגען ביז דעם הויז נומר 13 און האָט אויף איהם אויסגעפייערט צוויי רעוואָלווער־שיסע.

גליקליכער־ווייזע האָבען ביידע שיסע געפעהלט און דר. אלעקסאנדער האָט נאָך צייט געהאט אריינצולויפען אין הויז נומר 13 און האָט אין דער שנעלינקייט פערמאַכט דעם טויער. סאוקאָפּ האָט אפילו געגעבען נאָך א דריטען שוס. אָבער ער האָט איהם געטראָפען אין טויער און דעם פּראָפעסאר אלעקסאַנדער האָט נאָר נישט גע־שאַדט.

דער אַטענטאַטער איז פערהאַפטעט געוואָרען און וועט זיך אין וויענער לאַנדעס־געריכט מוזען פערטיידיגען פאר מאָרד־איבּערפאַל.

א איבעראשענדע מעדיצי־נישע ערפינדונג.

די מעדיצינישע וויסענשאַפט איבעראשט אונז אַלע מיט א נייער ערפינדונג, אַזוי דאָס ווערען אָפט־מאָל נאָך וואָהר פון נייע היילמיטעל געגען א זעלכע קראַנקהייטען, וואָס די מעדיצינישע וועלט האָט דורך יאָהרען־לאַנג אַנערקענט פאר אונהיילבּאַר.

די הערץ־קראַנקהייט איז איינע פון דיזע קראַנק־הייטען, וואָס זענען אַם מייסטען און אַם שטאַרקסטען פערבּרייטעט אין דער היינטיגער געזעלשאַפט און ס׳הערען זיך אַזוי עפטער׳ס פעלע, אז מענשען שטאַרבען אויף הערץ־שלאַג, נישט איינער נעהמט אום לעבעדיג. מונטער און הלומ׳ט נאָר נישט פון טויט און פלוצים בעקומט ער א הערץ־שלאַג־אַנפאַל און שטאַרבט נאָר אומפערהאָפט.

איצט האָט א פּראָפעסאר דער מעדיצין, דר. מארבע פון פראַנקפורט אם־מאין, ערפונדען אַזא צוויי־פאָרמיגען אַפּאַראַט, מיט וועלכען מ׳קען גענוי פעסט־שטעלען די הערץ־שלעגע פון יעדען מענשען, כדי אויף אַזא אופן צו קענען שטעלען די ריכטיגע און וויכטיגע דיאַגנאָזע פאר דער הערץ־טעטיגקייט.

דאס נייע־ערפונדענע אַפּאַראַט, וועמענס בילד מיר ברענגען אין אונזערע היינטיגער נומער, האָט צוויי אָבּטיי־לונגען; איינע פאר מענשען מיט נאָרמאַלער הערץ־טעטיגקייט און דאָס צווייטע פאר מענשען מיט קראַנקע הערצער.

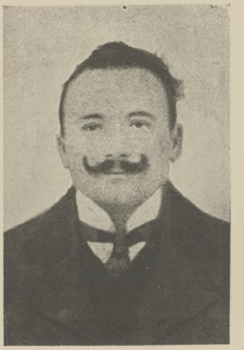

נייע שפיאָנישע־אַפערען: דער שפּיאָן מארצעל מילאבעצקי.

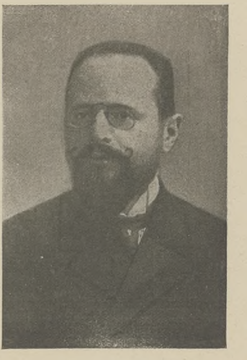

א׳נאטענטאט אויס נקמה: פראָפעסאר דר. אלעקסאנדער.

די יודישע וועלט.

פון ארץ ישראל

דאס רוב בריעף, וואס ווערען היינטיגע צייטען געשיקט פון איין שטאדט [אין דער צווייטער אדער אין די קאלאניעס פון פאלעסטינא, זענען די אדרעסען געשריבען אין העבראיש; די ערשטע צייט ווען מען האט אנגעהויבען צו שרייבען די אדרעסען אין העבראיש, זענען די פאסטען דערפון נישט צופריעדען געוועזען. נאר צום סוף האבען זיי אנערקענט, אז עס איז אויף ווי א פליכט אנצונעהמען אין פאלעסטינא העבראישע אדרעסען, ווייל דער גרעסטער טייל קונדען זענען יודען.

די ערשטע פאסט, וועלכע האט אנגעהויבען, נאך מיט עטליכע יאהרען צוריק, אנצונעהמען אין פאלעסטינא בריעף מיט העבראישע אדרעסען — איז [געוועזען די עסטרייכישע, אויף איהר קוקענדיג האבען אנגעהויבען אנצונעהמען די איבעריגע פאסטען אויך, ביז עס דיענט יעצט די אדרעסען, וואס זענען געשריעבען אין העברעאישע בוכשטאבען, פונקט ווי אין [לאטיינישע [ביכשטאבען.]

— די צייטען הייבען אן צו קומען אלץ וואס מעהר רייזענדער־געסט פון אלע .פיער עקען פון דער וועלט". איבערהויפט ענגלענדער און אמעריקאנער, ביי וועלכע פאלעסטינא איז זעהר בעליעבט.

— דער פעראיין פון יודישע פרויען אין ארץ ישראל האט געעפענט אין יפו אנ'ארבייטס־שול פאר פרויען, אין וועלכע עס בעשעפטיגען זיך יעצט 25 יודישע פרויען מיט פלעכטען שטיצען און האטען.

— אינ'ם קלוב פון די יונגע יודישע ארבייטער אין יפו ארדענט מען איין א סעריע וויסענשאפטליכע פאפולערע און ליטעראַרישע פארלעזונגען. איינינע רעפעראטען איבער ליטעראטור האט שוין געהאלטען דער בעוואוסטער יודישער שריפטשטעלער ברענער; יעצט וועט לעזען דער ד"ר קאהאן בערנשטיין איבער די היגיענע.

די יעהריגע פערזאמלונג פון דער חברה מפיצי השכלה.

פארינען וואכע איז אין פעטערבורג פארגעקומען אין דער חברה מפיצי השכלה די יעהריגע פערזאמלונג. פינ'ם דין וחשבון פאר'ן יאהר 1908, וואס איז געלעזען געווארען אויף דער פערזאמלונג, זעהט מען, אז די חברה האט יעצט איהרע אבטיילונגען אין אדעס, רינא, קיעוו און א קאמיטע פון פערטרעטער אין מאסקווא.

די רינא'ער אבטיילונג האט געגעבען שטיצע שילער פון מיטעלשולען און פראפעסיאנעלע שולען. זי האט אויך איינגעארדענט אווענד־לעקציעס, א ביבליאטעק און א לעזע־צימער. אויסערדעם האט זי געזאמעלט מאטעריאל אין די ארטיגע ארכיוען פאר דער יודישער געשיכטע אין פאלטישען קאנט.

די קיעווער אבטיילונג האט געגעבען שטיצע די אנפאנגס־שולען אין גאנץ קיעווער גובערניע, געשטיצט אייך יונגע לייט, וועלכע זענען זיך מכין צו ווערען לעהרער. זי האט אויך געגרינדעט א ביבליאטעק פון לעהר־ביכער פאר ארימע עקסטערנען.

די חברה האט געשיקט איהרען א מיטגליעד אין פיעל פערשיעדענע שטעדט אין טיעף רוסלאנד, כדי צו עפענען דארט אבטיילונגען.

כדי צו פערשפרייטען בילדונג אין דער יודישער מאסע איז בעשלאסען געווארען צו שיקען בעזאלמעניטע אויף דער פראווינץ אין תחום צו מאכען אנ'אויספארשונג וועגען דער פראגע.

יודישע סטודענטען האבען אינ'ם לעצטען יאהר בעקומען שטיצע פון דער חברה אויף א סומע פון 23,736 רובל שילער פון מיטעלשולען אין פערשיעדענע שטעדט — אויף א סומע פון 7129 רובל, די סטודענטקעס פון די העכערע שולען — 11,114 רובל. אנפאנגס־שולען האט די חברה געשטיצט מיט א סומע פון 77,790 ר', ארימע לעהרער און שריפטשטעלער — 6265 ר'.

מיטגליעדער האט די חברה געהאט אין יאהר 1908 — 3627, פון זיי 693 אין פעטערבורג און די איבעריגע אין אנדערע שטעדט.

וועגען דער יודישער עקספעדיציע קיין תימן.

איידער דער פריהערדיגער טערקישער גרויס־וויזיר הילמי־פאשא האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע האט איהם בעזוכט דער הכם־באשי ר' חיים נחום און געהאט מיט איהם א געשפרעך וועגען דער יודישער עקספעדיציע מיט יום־טוב צמח אין דער שפיץ, וואס ווערט ארויסגעשיקט קיין תימן אויסצופארשען דאָרט די לאגע פון די יודען.

דער חכם־באשי האט דערצעהלט דעם גרויס־וויזיר וועגען בעשלוס פון דער אליאנס צו גרינדען שולען פאר יודישע קינדער אין תימן, אויף וואס דער גרויס־וויזיר האט אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט. הילמי־פאשא, וועלכער איז א לענגערע צייט געוועזען גענעראל־גובערנאטאר פון תימן, האט געראטען מען זאל גרינדען האנד־ווערקער שולען, וועלכע וועלען גרויסע נוצען ברענגען דער יודישער בעפעלקערונג.

דער גרויס־וויזיר האט געבעטען דעם חכם־באשי ער זאל איהם פארשטעלען יום־טוב צמח'ן, כדי ער זאל איהם קענען געבען רעקאמאנדאציאנס־בריעף צו די מיליטער און ציוויל־בעאמטע.

די רוסישע רעגירונג און א יודישער ערפינדער.

די טעג האט מען אויף דער פרוביר־סטאנציע פון אהן־דראט־טעלעגראף, וועלכע געפינט זיך אונטער דער פערוואלטונג פונ'ם רוסישען קריעגס־מיניסטעריום, געמאכט פרובעס מיט אפאראטען פון פערשידענע סיסטעמען. צום סוף איז דעם קריעגס־מיניסטעריום געפעלען געווארען דאס סיסטעם פון דעם יונגען יודישען געלעהרטען אייזענשטיין. ערשט נישט לאנג האט דאס מיניסטעריום פערענדיגט בויען די ליניע פון אהן־דראט־טעלעגראף סעוואסטאפאל־פעטערבורג־ליבאוו.

יודישע פראפעסארען.

די מאסקווער אוניווערזיטעט האט געלאזט ביי'ם יורידישען פאקולטעט דריי יודען, וועלכע האבען היי־יאהר געענדיגט דעם קורס, זיי זאלען זיך פערטיגען צו ווערען פראפעסארען. די יודען הייסען, פעלדשטיין קאצענעלענבויגען און אספיס. קענען דעם מנהג, האט דער אינספעקטאר פון מאסקווער לעהר־ראיאן פארגעשטעלט וועגען דעם דעם בילדונגס־מיניסטער, שווארץ, וועלכער האט דעם בעשלוס פון דער אוניווערזיטעט נישט בעשטעטיגט.

די בצלאל־אויסשטעלונג.

די לעצטע אויסשטעלונג פון דער ירושלם'ער קונסט־א־בייט־שולע ,בצלאל' אין האמבורג איז געווען איינע פון די אינטערעסאנטסטע אויסשטעלונגען פון דער דאזיגער שולע. צווישען די ריין קונסט־ווערק האבען בעזונדערס צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט העבראישע אלף־בית'ען אין פערשיעדענע סטילען. קיינער וואלט זיך נישט צוגעגלויבט, אז אונזער אלטע פיערעקיגע שריפט זאל קאנען אזוי פערשיעדענארטיג אומגעוואנדעלט ווערען אין אזעלכע שענע פארמען.

צווישען די קונסט־נעווערבליכע אויסארבייטונגען פערדיענען בעזונדערס דערמאנט צו ווערען די דיוואנען; צווישען זיי א גרויסער דיוואן, וועלכער בעדעקט דעם גאנצען מיטען פון דעם אויסשטעלונגס־זאל, און א קלייגער דאפעל־זייטיגער פון זייד, וועלכער צייכענט זיך אויס מיט די פראכטפאלע פארבען און געשמאקפאלע אָרנאמענטיק.

פיעל בעזוכער בלייבען שטעהן און בעוואונדערן די דאזיגע דיוואנען.

,דאס זענען די רעזולטאטען פון א קונסט־שולע, וועלכע עקזיסטירט קוים 3 יאהר?' — די דאזיגע פראגע קאן מען דייטליך איבערליינען אין זייערע אויגען. אבער שוין נאך א קורצער בעטראכטונג ווערען זיי איבערצייגט: דער סטיל, די העבראישע שריפטען, די לאנדשאפטען פון ארץ־ישראל, וועלכע זענען איינגעוועבט אלס ארנאמענטען. לאזען נישט איבער מעהר קיין ספק, אז יודישער פלייס און מזרח־יודישע קונסט האבען די דאזיגע דיוואנס אויסגעארבייט.

צווישען די פערשיעדענע קלייגע זאכען, וועלכע לאזען זיך גאר נישט אויסרעכענען, זענען אם שענסטען: די בראשען, גארלען, טאבאק־פושקעס, פעדער־האלטער א. ז. וו. אלץ איז פיין און פול מיט געשמאק.

יעדע זאך איז א קליינעם קונסט־ווערק פאר זיך.

די ראהמען מיט פעלמוטער, די גרויסע מעשענע שיסלען דערמאנען אן די בעסטע אייראפעאישע קונסט־פאבריקען.

,בצלאל' גויטיגט זיך שוין מעהר נישט אין קיין אנימאציע: מען דארף נאר נעהמען איינינע בצלאל־אויסארבייטונגען און זיי אויסשטעלען, און יעדער וועט זיין איבערצייגט, אז די דאזיגע אינסטיטוציע האט דערפילט די ערווארטונגען, וועלכע מען האט אויף איהר ארויסגעלעגט.

כמעט אין אלע גרויסע שטעדט פון אייראפא איז יעצט צו בעקומען די יודישע דיוואנעס און אנדערע אויסארבייטונגען פון ,בצלאל'.

אויסצייכנונג פאר א יודישען פראפעסאר.

דער עסטרייכישער קייזער פראנץ־יאזעף האט בעשאנקען דעם יודישען פראפעסאר פון דער ווינער אוניווערזיטעט, דעם הויף־ראט דור היינריך מילער, מיט'ן ריטער־קרייץ פונ'ם לעאפאלד־ארדען.

הילף פאר יודען.

אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די פסיכיאטערן אין פעטערבורג האט דער ד"ר ווירשובסקי געלעזען א רעפעראט וועגען פסיכיאטרישע הילף פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין דער ווילנער גובערניע; אנווייזענדיג אויף דער גרויסער צאהל פון פסיכישע און נערווען־קראנקע ביי יודען, האט דער רעפערענט ארויסגעזאגט זיין מיינונג, אז די סבות פון דער דאזיגער ערשיינונג דארף מען זוכען אין דער אומגליקליכער עקאנאמישער און פאליטישער לאגע, אין וועלכער יודען לעבען אין תחום. אויסער דעם ווערט פערגרעסערט די יודישע נעזונדהייט דאדורך, וואס די יונגערע נעזונדערע יודען עמיגרירען, און אין לאנד בלייבען נאר אלטע און קראנקע, וועלכע פיהרען אנ'עלענד לעבען. דער רעפערענט לענט פאר, אז דער צוזאמענפאהר זאל אננעהמען א רעזאלוציע צו פערגרעסערן די פסיכיאטרישע הילף [illegible] דער יודישער בעפעלקערונג.

מיניסטער אויף דער אנקלאגע=באנק : סצענען פון דער פערהאנדלונג נעגע, די דענישע מיניסטער קריסטענזען און בערנ.

ראטהשילד'ס צדקה-גבאי געשטארבען.

אין ווין איז געשטארבען דער פערוואלטער פון די צדקה-ענינים אין ראטהשילד'ס הויז, עמיל הארנער.

עמיל הארנער איז אינ'ם יאהר 1845 געבוירען געווארען ביי וויענער יודישע עלטערן פון קויפמאנס-שטאנד. נאך זיין ענדיגען די האנדעלס-אקאדעמיע איז ער איינגעטרעטען אלס בעאמטער אין ראטהשילד'ס באנק-הויז. וואו ער האט ארויסגעוויזען גרויסע פעהיגקייטען, אזוי דאס ער האט אויף זיך געצויגען די אויפמערקזאמ-קייט פון ראטהשילד'ן און איז דאן געווארען זיין פרא-קוריסט.

שפעטער האט איהם ראטהשילד איבערגעגעבען אלס בעשטענדיגע פונקציע, די פערוואלטונג פון אלע זיינע צדקה-ענינים, וועלכע ער מיט זארגפעלטיגקייט גע-פיהרט ביז אין זיין לעצטען לעבענס-טאג.

אלס צדקה-גבאי פונ'ם ראטהשילד'ישען הויז, איז עמיל הארנער פאפולער געווארען ביי דער גאנצער יודי-שער בעפעלקערונג און אלס הומאנער מענש מיט מיט-געפיהל פאר אלע ליידענדע, איז ער אויך בעליעבט גע-ווארען ביי אלע מענשען, מיט וועלכע ער איז נאר גע-קומען אין בעריהרונג.

זייט עטליכע יאהר איז ער געזעסען אין דער וויע-נער קולטוס-געמיינדע אלס קולטוס-ראטה, וואו ער האט פערנומען א בכבוד'ען פלאץ.

דעם טאג פון זיין טויט האט ער נאך ערלעדיגט אלע אנגעלעגענהייטען. נאך אהיים-קומענדיג נאכמיטאג עסען, האט ער בעקומען א הערץ-שלאג און איז תיכף געשטארבען.

נייע שפיאנאשע אפערע.

אין לעצטער צייט 'מעהרען זיך אין עסטעררייך די ענטדעקונגען פון שפיאנען, וועלכע שטעהען אין פערבינ-דונג מיט אויסלענדישע רעגיערונגען און פרובען זיי צו פערראטהען 'וויכטיגע מיליטערישע סודות.

אין ווין זענען ערשט פאריגע וואך פערהאפטעט געווא-ען צוויי מיליטער- פערזאנען, וואס האבען פער-ראטהען וויכטיגע מיליטערישע געהיימניסע קיין רוסלאנד און עס הערט זיך, אז דער רוסישער מיליטער-אטישע אין ווין, מאטשענקא, וועט בקרוב פערלאזען זיין שטעלע, ווייל עס ליגט אויף איהם דער חשד, אז ער איז גע-שטאנען אין פערבינדונג מיט דיעזע שפיאנען.

בעזונדערס גרויס אבער איז די צאהל פון די רוסישע שפיאנען אין גאליציען. די רוסישע קריעגספער-וואלטונג וויל דורכאויס געוואהר ווערען די מיליטערישע סודות פון עסטעררייך און ווייל ביי א עווענטועלען קריעג מיט עסטעררייך וועט גאליציען זיין דער הויפט-קריעגס-פלאץ, איבערדעם פערקעהרען דיעזע שפיאנען הויפטזעכליך אין גאליציען און פון צייט צו צייט ווערען זיי געכאפט.

אזוי איז אונלענגסט פערהאפטעט געווארען אין לעמבערג אם באהנהאף א געוויסער מארצעל מילא-דענצקי, 34 יאהר אלט. ביי וועלכען מען האט גע-טראפען וויכטיגע פאפיערען פון רוסישען גענעראל-שטאב. צווישען זיינע פאפיער'ען האט מען אויך געפונען אנפ-א-נען פון גענעראלשטאב, אין וועלכען ער ווערד געפ-ענט איבער ד' קאנצענטרירונג פון מיליטער אין דעם פשעמי-שער מיליטער-קארפעס, איבער דעם מוניציאנס-פאראטה אין די פעסטונגען און איבער דעם פערהאלטען פון דער פוילישער בעפעלקערונג אים פארינגען ווינטער. ווען ס'האט געדראהט א קריעג צווישען עסטערייך-אונגארן און סערביען.

מילאדענצקי האט געראדע געוואלט פאהרען קיין פשעמישל. ווען מען האט איהם פערהאפטעט און איבער-געגעבען דעם געריכט.

איסער מילאדענצקי, וואס זיין בילד ברענגען מיר אין היינטיגער נומער, זענען אין די לעצטע וואכען נאך עטליכע רוסישע שפיאנע אין גאליציען ארעטירט געווארען.

מיניסטער אויף דער אנקלאגע-באנק.

„עס איז עפים פויל אין דעם שטאאט דענעמארק !" איז א בעקאנט קלאסיש שפריכווארט. אבער נישט בלויז אין די אלטע צייטען איז דא-ט עפים פויל געוועזען. נאר אויך איצט איז דארט פאראנען זעהר פיעל פולעס און שערליבעס.

דאס פוילסטע און שערליכסטע איז די קארופציע, וועלכע האט א צייט לאנג געהערשט אין גאנצען לאנד און האט רעדנ-ייכט ביז צו די מיניסטע-.

דעם העכסטען רעקארד אין דיעזער בעציהונג האט ערדרייכט דער געוועזענע יוסטיצמיניסטער אלבערטי. וואס זיינע דעפרודאציעס האבען ערדרייכט מיליאנען. אלבערטי איז ענטלארפט געווא-ען, זיינע חברים האבען געמוזט צור-ריקטרעטען און אויף זייער ארט איז געקומען א נייע מי-ניסטעריום. וועלכעס סטארעט זיך ארדנונג צו מאכען אין לאנד. דאס פארלאמענט, וועלענדיג פערהיטען עהנליכע פארקאמניסע אין דענעמארק, האט בעשלאסען צו שטע-לען אונטער אנקלאגע די געוועזענע מיניסטער קריסטענ-זען און בערג, ווייל זיי האבען געוואוסט פון אלבערטים שווינדעלייען און האבען געשוויעגען.

דער געריכטסהאף, פאר וועלכען דער פראצעס איז פערהאנדעלט געווא-ען, איז בעשטאנען פון 13 מיטגליע-דער פון פארלאמענט. אויך די פערהאנדלונג איז פא-גע-קומען אין פארלאמענטס-זאאל.

די אנגעקלאגטע געוועזענע מיניסטער וענען פער-טהיידיגט געווארען פון דעם אדוואקאט בילאוו.

די פערהאנדלונג איז פערטאגט געווארען ביז צום 2-טען אפריל.

מיר ברענגען אין אונזער היינטיגען נומער א א-יי-גינעל בילד. פארשטעלענדיג דעם געריכטסהאף, די אנגע-קלאגטע מיניסטער, דעם שטאאטסאנוואלט און דעם פער-טהיידיגער.

די יודען פון קאכין-כינא.

אין קאכין-כינא (א לאנד אין אזיען, וואס געהערט איצט צו פראנקרייך) לעבט א קליינע יודישע געמיינדע, וועלכע שטאמט אב נאך פון די עלטעסטע יודען, וואס זענען דא-טהין אויסגעוואנדערט נאך ביים בית-שני.

זיי זענען שווא-ץ ווי די אינדיאנער, זייער שפרא-כע, זייער לעבענסווייזע און זייער גאנצע אויפפיה-ונג איז עהנליך צו די אינדיאנער. נאר אין זייער רעליגיע זענען די יודען אין האלטען תורת משה, זיי זענען זיך נישט משדך נא- צווישען זיך. זיי האבען בעזונדערע בעטהייזער ספרי-תורות, און א בעזונדערען בית-עלמין.

לעבען לעבען זיי אין דער גרעסטער נויטה און דחקות. זיי זענען ביי זייערע שכנים נישט בעליעבט און אפט ווערען זיי פון די זעלבע פערפאלגט.

זייער צאהל איז זעהר קליין און ווערט פון טאג צו טאג קלענער.

א סכסוך צווישען ראטשילד און ניקאלאי דעם 1-טען

דער סכסוך, וואס האט איצט אויסגעבראכען צווישען רוסלאנד מיט דער דייטשער באנק, צוליעב' דעם א-עסט. וואס דער דייטשער ליפע-אנט העלפער האט גע-לענט אויף די רוסישע קאפיטאלען, וואס ליגען אין די דייטשע בענק, האט דערמאהנט אן א עהנליכען סכסוך, וואס איז א מאל אויסגעב-אכען צווישען רוסלאנד מיט'ן לאנדאנער ראטשילד, צוליעב דעם בעריהמטען רוסישען רעוואלוציאנער אלעקסאנדר הערצען.

א פרוי אלם ארקעסטער-דיריגענטין . פרל. מא-יא-ע פלאשהע-

ווי בעקאנט, איז הערצען געווען פון די ערשטע רעוואלוציאנערען און איז אויך געווען דער ערשטער רוסישער עמיגראנט, וועלכער איז אנטלאפען קיין לאנדאן און האט דארט ארויסגעגעבען דעם בעוואוסטען זשורנאל „קאלאקאל“, וועלכער האט געשפיעלט א בעדייטענדע ראליע אין דער ענטוויקלונג פון דער רוסישער רעוואלוציע. די רוסישע רעגיערונג האט דאמאלסט קאנפיסקירט זיין גאנצען פערמעגען און מען ראט נאך געוואלט זיין מוטער'ס פערמעגען אויך קאנפיסקירען. זייענדיג אין א קריטישער לאגע, האט הערצען געפונען אלס איינציגען מיטעל צו ראטעווען זיין פערמעגען דורך דעם, וואס זיין מוטער זאל ארויסגעבען ראטשילד'ען וועקסלען אויף איהר גאנצען פערמעגען. די וועקסלען זענען באלד איינגעשיקט געווארען אין דער רוסישער באנק אויף אינקאסא. פון וואנען די וועקסלען זענען געקומען צוריק ניט קיין גע־צאהלטע, ווייל די רעגיערונג האט איהר פערמעגען קאנפיסקירט.

ראטשילד'ען האט די מעשה פערדראסען און ער האט זיך געווענדעט מיט א שטרענגע פאדערונג צו דער רעגיערונג זי זאל איהם תכף אויסצאהלען פון הערצען'ס מוטער'ס פערמעגען זיין חוב, וואס איהם קומט, אדער זי זאל איהם ערקלערען פאר וואס דער חוב ווערט ניט גע־צאהלט. דערצו האט ראטשילד געגעבען אנצוהערען, אז ער וועט עס געווים ניט פערשווייגען נור ער וועט דערפון מאכען א וועלט־סקאנדאל. וועלכער וועט געווים האבען א ווירקונג אויפ'ן געהלמארק, דאס קיינער זאל מיט רוסלאנד קיינע געשעפטען נישט מאכען.

— „דו וועסט זעהן — האט ראטשילד געזאגט צו הערצען'ען מיט א שמייכעל — דאס די גרויסע ארונים אין פעטערבורג וועלען בעסער ווערען און וועלען אויסצאהלען מיר דאס געלד. איך וועל די ווייזען, דאס מיט מיר טרייבט מען נישט קיין קאטאוועס“.

— „אויב איהר זעגט אזוי זיכער אין אייער נצחון — האט הערצען געענטפערט — ניעט־זשע מיר אויפ'ן חשבון פון דעם געלד, וואס איהר וועט בעקומען, א האלבען מיליאן פראנק פאראויס“. „מיט'ן גרעסטען פער־געניגען בעקומט איהר דאס געלד“ — האט איהם ראט־שילד געענטפערט און האט איהם גלייך געגעבען א טשעק אויף א האלבען מיליאן פראנק.

ראטשילד האט טאקי קיין טעות ניט געהאט! אין פיער וואכען האט ראטשילד בעקומען אויף א קייזער־ליכען בעפעהל זיין חוב מיט פראצענט פאר דער גאנצער צייט אויסגעצאהלט פון דער רעגיערונגס־באנק.

א פסיכיאטערזקאנגרעס.

אין פעטערבורג קומט איצט פאר דער דריטער צו־זאמענפאהר פון די רוסישע דאקטוירים, וואס פערנעהמען זיך מיט פסיכיאטריע (גייסטיג־קראנקהייטען).

די צוזאמענפאהר'ען פון די פסיכיאטארען האבען א מאל געהאט א גרויסען שם. בעזונדערס איז בעריהמט געווארען דער צווייטער צוזאמענפאהר, אויף וועלכען פראפעסאר בעכטערעוו האט געהאלטען זיין בעוואוסטע רעדע איבער „די פערזענליכקייט“. די בעדינגונגען פון איהר

די יודען פון קאבין־כינא : א דארטיגער יור אין הויף פון זיין וואהנונג.

ענטוויקלונג, און איהר געזונד׳, און וועלכער ער האט אנ־געוויזען אויף די אלע ניט נארמאלע צושטענדע אין לעבען, וואס צושטערען דעם פאמיליען־לעבען און שאדען דעם איינצעלנעם מענשען אין זיין ענטוויקלונג.

דער איצטיגער דריטער צוזאמענפאהר שטעלט זיך שוין נישט אזעלכע גרויסע אויפגאבען. ער וועט זיך פער־נעהמען מיט פראקטישע ארבייטען. מיט דער פראגע פון דעם נערווען־צושטאנד פון דער רוסישער בעפעלקערונג, ווי אזוי מען זאל ארגאניזירען די נויטיגע הילף פאר די משוגעים, וואס פערמעהרען זיך פון יאהר צו יאהר אין רוסלאנד, ווי אזוי מען זאל בעהאנדלען די ארעסטאנטען, וואס מען שיקט זיי אין די משוגעים־שפיטאלען אויס־פרובען, צי ווי זענען געזונד אויפ'ן שכל און נאך אזעלכע פראקטישע פראגען.

דער צוזאמענפאהר האט א בעזונדערס וויכטיגע בעדייטונג, ווייל אין די לעצטע יאהרען האבען זיך דורך די טומלעגישען און אונרוהען, וואס די רוסישע בעפעלקערונג האט איבערגעלעבט, זעהר שטארק פערמעהרט די צאהל פון די גייסטיג קראנקע. אויף יעדע טויזענד מענשען קומען אוים צו צוויי ביז דריי משוגעים. אזוי דאס בכלל, קען מען רעכענען, געפינען זיך ביז 300 טויזענד משוגעים. אבער אין די שפיטאלען ליעגען נישט מעהר ווי 10 פראצענט משוגעים און די איבריגע 90 פראצענט לויפען ארום איבער די גאסען.

לויט דער מיינונג פון דעם פראפעסאר בעחטעראוו לויפען ארום איבער די גאסען. איבערהויפט אין די גרויסע שטעדט, 270 טויזענד אומגליקליכע מענשען אהן הילף, אהן א היים און אהן וועלכע ס'איז שוין און פאלען צו לאסט אויף דער בעפעלקערונג.

איבערהויפט ליעגט אבער אין דער „פרייהייט“, וואס די משוגעים גענייסען אין רוסלאנד, א ערנסטע סכנה פאר דער בעפעלקערונג. א סך פון די שרעקליכסטע פערברעכען, וואס זענען אין דער לעצטער צייט פארגע־קומען, זענען דורכגעפיהרט געווארען פון משוגעים.

אבער אויך די משוגעים, וואס גענייסען די פרייהייט לעקען אויך דערפון נישט קיין האניג. אין די דערפער האלטען די פויערען זייערע משוגעים געשמידט אין קייטען און טהוען זיי אן געברענטע צרות, כדי זיי זאלען פון זיי וואס פריהער פטור ווערען.

דער איצטיגער צוזאמענפאהר וועט זעהן ווי וויים מענליך דעם גורל פון די אומגליקליכע צו ערלייכטערען און זעהן ווי וויים מעגליך צו שאפען שפיטאלען פאר די אומגליקליכסטע פון די אומגליקליכע.

דער קאנגרעס. אינטערעסירט זיך הויפטזעכליך מיט די צושטענדע אין רוסלאנד. די פערהעלטניסע זענען אבער ערנליכע אויך אין די אנדערע לענדער.

דער קאמעט האלעי.

דער גרויסער אונגעהייער קאמעט האלעי, וועל־כער לויפט אונז יעטצט אקעגען מיט א שנעלקייט פון 156000 קילאמעטער אין א שעה, דאס הייסט לערך 3000 מאל אזוי שנעל. וויא א געוועהליכער באהן־צוג —הערט נישט אויף צו אינטערעסירען דיא אויסלענדישע פרעסע, דיא פאריזער צייטונג „מאטען“ האט געמאכט

די יודען פון בוכארא.

אנקעטע צווישען אסטראנאמען, וועלכע האבען כמעט אלע פערזיכערט, אז דיא איינוואוינער פון דער ערד דראהט נישט קיין שום סכנה פון דעם קאמעט.

דער אסטראנאם דעלאנדר פערזיכערט דער־בייא, אז דיא בעטראכטונג פון דעם דורכגאנג פון קאמעט וועט פאר דער וויסענשאפט זיין אונגעוועהנליך אינטע־רעסאנט און וועט האבען א זעהר גרויסע בעדייטונג. דען זייט דעם לעצטען וויזיט פון קאמעט האלעי בייא אונז אין יאהר 1835 זענען געמאכט געווארען זעהר גרויסע פערבעסערונגען אין פערשידענע אסטראנאמישע אינסטרו־מענטען, מען וועט זיך בעמיהען פעסטצושטעללען דיא ענדערונגען, וועלכע דער קאמעט וועט אהן ספק ארויס־רופען אין דער אטמאספערע פון דער ערד, „עס איז זעהר מעגליך — זאגט דערוועלבער אסטראנאם — מען זאל זעהען א רעגען פון שטערען אין דיא הויכע שיכטען פון אונזער הימעל“.

איינינע בעריהמטע פיזיאלאגען, בייא וועלכער דער „מאטען“ האט אנגעפרעגט זייער מיינונג וועגען דעם, וואס וואלט געווען, ווען דיא נאזען פון דעם עק פון קאמעט זאלען זיך אויסמישען מיט דער לופט פון דער ערד, האבען דערויף געענטפערט, אז דיא נאזען זענען אזעלכע ניפטינע, אז דיא מענשען וואלטען דאן פערסמיט געווארען.

ווען מיר זאלען אלזא גלויבען די אסטראנאמען, דראהט אונזער וועלט קיין שום סכנה נישט, נאר די פיזיאלאגען שרעקען זיך.

ווי מען מעלדעט פון רוים האט מען דעם קאמעט דאס שוין געזעהען צום ערשטען מאל פארינען דיענסטאג ער זעהט אוים ווי א שטערן פון ערשטער גרויס 3; מאג זעהט מען איהם יעדען אבענד פיי זונגען־אונטערגאנג.

די יודען פון בוכהארא : א יודישע פאמי ליע פון בוכהארא.

דער קוילעזיוד.

(סקיצע).

דער יור מיט'ן זאק אויף די פלייצעס, וואס איז ארויסגעגאנגען די ווייסע מא־מארגנע טרעפ און א ציה געגעבען דאס טהיר־גלעקעל, איז געווען ר' מאטיע דער קוילען־יוד.

א ניעדריגער אין א ריקער, מיט א ברייטער, איינגעהויקערטער פלייצע, מיט פון קוילען פערשמירטע בגדים דאס פנים זיינס, וואס איז העכער האלב געווען בעוואקסען מיט גרוילען שווא־צע־האר, איז אויך אווי איינגעשמירט געווען, און עס האט דע־מאנט אן די קוילען וואס ער האט געטראגען אין וואק.

זיין לאנגע גרויליכע באָרד איז ביי איהם געוואקסען אהן א סדר: א האר אהער א האר אהין, צוזאמענגעפלאכטען איינע מיט די אנדערע און האבען זיך צוזאמענגעמישט מיט זיינע גרויסע, שטייף־האריגע וואנסען, און האבען איהם פערשטעלט א האלב פנים, דאס האט איהם געגעבען א מין ווילדען אויסזעהן, וואס פלעגט שרעקען קליינע קינדער.

דערפאר האט ער געהאט א פאר שווארצע אייגען, מיט א ווייכען, צארטען בליק ווי ביי א פרוי, קינדערלעך, וואס האבען זיך מיט א מינוט צוריק געשראקען פאר דעם יוד מיט דער גרויסער באָרד, זענען באלד מיט איהם גוט־פריינד געוואָרען צוליעב זיין ווייכען בליק.

די טהיר האט איהם געעפענט די 12־יעהריגע אסתר'ל, א שעהנע, בלאנדע מיידעל, מיט לאנגע, געקרויזטע לאקען פ'לע, ראזעווע בעקעלעך, און גרויסע בלויע אויגען, צום אנהייב האט זיך דאס קינד א ביסעל צוריקגעצויגען האלב דערשראקען פאר'ן שווארצען יוד מיט'ן זאק אויף די פלייצעס, באלד אבער האט זי איהם דערקענט, אויף איהרע ליפעלעך האט זיך בעוויזען א שמייכעל, און בשעת זי האט איהם אריינגעלאזט אין פאר־הויז, האט זי צו איהם גערעדט אין א געבראכענעם יודיש.

— מא, נישטא אין דער היים, זי געואנט, דו פערררעכטען דעם ארוועק...

און ר' מאטיע האט איהר אבגעענטפערט מיט א ליעבליכען שמייכעל:

— גוט, איך וועל פערעכטען.

און אבווישענדיג זיינע גרויסע אומגעלומפערטע שטיוועל אינ'ם שטיקעל זאק וואס איז געלעגען ביי דער טהיר, האט ער גלייך אריינגעשפאנט אין קיך, וואו דער איוועזען איז צוליעב איהם א גאנצען פריהמארגען געשטאנען א נישט־געהייצטער.

ער האט אראפגעווארפען דעם זאק קילען פון זיך א־ויסגעשלעפט פון דער הינטערשטער קעשענע א רו־טע, ברידיגע פאטשיילע, און גענומען מיט איהר ארומווישען זיך, בשעת דעם האט ער אלע מאל צוגעווא־פען א בליק צו דעם בלאנדען מיידעל, וואס איז שטעהן געבליבען ביי דער טהיר, און איהם נאכגעקוקט מיט קינדערישע נייגיריגע אויגען.

ער האט זיך גענומען ארומקוקען דעם איוועזען פון אלע זייטען, די בעל־הבית'טע האט זיך געקלאגט, אז דאס פייער ב־ענט נישט, און אז עס רויכערט צופיעל. ר' מאטיע האט איהם ארומגעקוקט ווי א געניטער בעל־מלאכה, און געוואלט אויסגעפינען וואס איהם פעהלט, ער האט א ריהר געטהא'ן די בלעכענע רעהרען, און עס האט זיך באלד פון דארט א־ויסגעשפארט א גדיכטער, שווארצער וואלקען מארע, וואס האט זיך צושפרייט איבער דער גאנצער קיך, און ר' מאטיע וואס האט זיך ערשט ארומגעווישט, איז געוואָרען נאך שווארצער, ווי ער איז פריהער געווען אסתר'ל האט דערפיהלט דעם בייסענדען שטויב נאהענט צו איהר, און זי האט געמאכט א בעוועגונג מיט דער האנד, ווי דעם שטויב פון זיך אבצושטויסען, ר' מאטיע האט עס בעמ־קט און פון צווישען דעם שווארצען וואלקען האט ער צו איהר ליעבליך א זאג געטהאן:

— געה בעסער א־ויס פון דאנען, מיידעלע, וועסט נאך ווערען אזוי שווארץ ווי איך...

אסתר'ל האט געפאלגט, זי איז א־ויס פון קיך, נישט צומאכענדיג די טהיר נאך זיך, און ר' מאטיע האט זיך ווייטער גענומען צום איוועזען, אין די רעהרען האט זיך איבער'ן זומער אנגעקליבען א היבש ביסעל סארוע, און ר' מאטיע האט זיך מכין געווען צו זעהר א קויטיק שטיקעל ארבייט.

ער האט זיך פערטיעפט אין דער ארבייט, ווענען עפעס געקלעה־ט און נאר פארגעסען וואו ער געפינט זיך נור פלוצלינג האבען זיך פון דעם פיאנא־צימער צוגעטראגען אהער א פאר שטילע סאנאטענער, און ר' מאטיע איז געבליבען שטעהן, האט אויפגעעפענט דאס מויל און די אויגען און דורך דער אפענער טהיר א־יינגעקוקט אין די ווייטערע חדרים.

אין זאל ביי דער פיאנינא, איז געזעסען אסתר'ל, זי האט שנעל און פיעבעריש געארבייט מיט די קליינע הענטעלעך און פון אונטער איהרע פינגערלען האבען זיך געלאזט הערען ווייכע, זיסע טענער, אן ענגלישע מעלאָדיע האט זי אויסגעשפיעלט.

ר' מאטיע האט פון איהר די אויגען נישט א־אבגענומען, און זיך אויפמערקזאם צוגעהערט צו איהר שפּילען, ער האט נישט געוואוסט, און נישט פערשטאנען וואס זי שפ'עלט, איהם האבען אבער בעצויבערט די ווייכע טענער, און נאך מעהר — דאס קליין, חן'עוודיג מיידעלע, וואס האט מיט איהרע פינגער די דאזיגע טענער ארויסגעצויגען.

אסתר'ל האט געענדיגט, זי האט אומגעדרעהט דעם קאפ און בעמערקט אין טיהר ר' מאטיען, זי האט צו איהם א שמייכעל געטהון:

— געפעלט עס דיר? — האט זי איהם געפרעגט.

— א שעהנע זאך, נו!... — האט ר' מאטיע גערי'הרט געענטפערט, און אין די אויגען האבען זיך ביי איהם אויך בעוויזען א פאר טרעהרען — א מחיה!...

— זאל איך נאך שפיעלען? — האט זי ליעבליך געפרעגט.

— אדרבה, אז דו ווילסט נור... כ'האב זעהר ליעב צו הערען...

אסתר'ל האט פרעהליך א שאקעל געטהון מיט'ן קאפ, דער דאזיגער איינגעשמירטער יוד איז א'הר מיט אמאל עפעס אזוי נאהענט געווארען... עס האט זי געפרעהט וואס איהר שפיעלען געפעלט איהם, און א גליקליכע האט זי גענומען שפיעלען איין מעלאדיע נאך דער אנדערער, פרעגענדיג אלע מאל ביי ר' מאטיען צו עס געפעלט איהם.

דערנאך איז זי מיעד געוואר־ען, זי האט זיך חנ־עוודיג א דרעה געטהון אויפ'ן פיאנא־בענקעל, ביז ווי איז אויסגעקומען אנטקעגען ר' מאטיען, ער איז נאך אלץ געשטאנען אין טיהר און אויף איהר געקוקט מיט'ן ווייכען פעדליעבטען בליק.

— א נחת פאר טאטע־מאמע צו האבען אזא קינד — האט ער א ט־אכט געטהון.

— דו האסט א מיידעלע? — האט זיך אסתר'ל פעראינטערעסירט.

— ניין, מיין קינד. — האט געענטפער־ט ר' מאטיע — איך בין שוין, ווי דו זעהסט אן אלטער מאן, איך בין שוין א זיידע... און אייניקעל האב איך אויך...

— זי שפיעלט פיאנא?

— ניין, שפ'עלען שפ'עלט זי נישט, זי א'ז נאך א קליינע... אין גאנצען ערשט דאס פיערטע יאהר, זינגען קען זי, וואס זי הערט, זינגט זי באלד נאך... זי זינגט שעהן מיין אייניקעל...

— איהר פאטער וועט איהר שוין קויפען א פיאנא?

ר' מאטיע האט ביטער געשמייכעלט:

— א פיאנא, מיין טייער קינד, קאסט א סך געלד...

און באלד, ווי ער וואלט געוואלט אבהאקען דעם שמועס, האט ער א זאג געטהון:

— שפיעל, מיין קינד, נאך עפעס.

— וואס זאל איך שפיעלען?

— מיין אייניקעל, ליוזשקע הייסט זי, זינגט א שעהן ליעדעל, כ'געדענק נישט ווי דאס הייסט, אבער ס'איז א שעהן ליעדעל... ווילסט הערען? — האט ער געפרעגט א ביסעל פערשעהמט.

און ער האט שטילערהייט אנגעהויבען זינגען, זיין הייזעריג קול האט געקלונגען טרוקען און הארט, אבער אסתר'ל האט באלד דע־מאנט די מעלאדיע, פון א פאפולערע ליעדעל און האט עס אונטערגעכאפט און אויסגעשפיעלט אויף דער פיאנא.

ר' מאטיעס אויגען האבען געשיינט פאר נחת און אליין נישט־פיהלענדיג האט ער אין דער הויך אנגעהויבען נאכזינגען נאך אסתר'לס שפיעלען, זיין איינגעהויקערטער קערפער האט זיך מיט אמאל ווי אויסגעגלייכט און דער בליק אין זיינע אויגען איז אלץ געוואר־ען לויטערער און פרייער. און דאס הייזעריגע קול פונ'ם אלטען יודען האט זיך פערמישט מיט די ווייכע, קלינגענדע טענער פון דער פיאנא און האבען אנגעפילט די שטוב.

— — — — — — — — — — —

עס האט זיך דערהערט ווי אימיצער האט געעפענט די פ־אנט־טיהר און מען איז אריינגעקומען אין הויז. אסתר'ל האט מיט א מאל אבגעהאקט, און אויסגעשריען מיט שמחה:

— היער איז מא!

ר' מאטיע האט דערפיהלט ווי מען וואלט איבערגעשלאגען אין מיטען פון א זיסען חלום. ער האט זיך פערשעהמט פאר זיך אליין און א דערשראקענער איז ער אויף גיך אנטלאפען אין קיך, און זיך צוריק גענומען צו זיין ארבייט...

מ. מלמר.

לחיים

(הומארעסקע)

פון ה. מאליק.

חיים ליבאוויצער איז געווען אנ'אמת'ער חסיד: וואס ער האט געטהון איז געווען נור פון נאט'ס וועגען. איהם אליין האט קיין זאך נישט געפעהלט און קיין זאך האט ער נישט געדארפט.

אפילו א ביסעל שנאפס האט ער נישט גענומען פון זיין געזונד וועגען, אמת — ער האט זעהר פ'על געטרונקען, אבער נור לשם שמים.

איינמאל אין א שעהנער ווינטער נאכט איז זיך חיים ליבאוויצער צוזאמענגעקומען מיט זיינעם א קאלעגע, מאטעל קרענים, צו אייזיק דעם חזן אין שיינקעל.

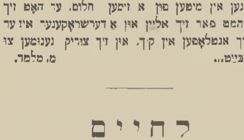

Gorsety „Directoire“ udoskonalone według modeli angielskich i francuskich jedynie eleganckie modne i wygodne dostać można tylko w pierwszej krajowej fabryce gorsetów

H. SCHMEIDLERA, Kraków, Stradom 15.

ul. Grodzka 1. (wchód przez sien). — Gorsety le Neos, opaski la Nea Dra Frz. Glenarda w Paryżu

— היים נעמען א ביסעל שנאפס, האט חיים ליבאוויצער געזאגט, לאמיר טרינקען לחיים.

— וואס איז היינט פאר א יום טוב? האט מאטעל נעפרעגט, פארוואס קומט היינט א לחיים? ס'איז דאך היינט נישט שבת, נישט יום טוב און נישט ראש חודש! סע; זיך אניערערזעצען און טרינקען בראנפען גלאט אין דער וועלט אריין. אהן א פארוואס. פאסט נור פאר גוים, אבער נישט פאר יודען און בפרט נאך ליבאוויצער חסידים.

— דו הייס נאר דערלאנגען, מאטעל, וועל איך דיר שוין ווייזען אז היינט קומט צו מאכען לחיים און נישט נור איין לחיים נור טאקי עטליכע.

— ועהסטו חיים, ווי באלד עס קומט, איז שוין א גאנץ אנדער זאך. איך וויל מיר זאלען טאקי טרינקען אבער ווי יודען נישט ווי גוים.

מאטיל האט דעריביי געהייסען אייזיק דעם חזן ער זאל דערלאנגען א פלעשעל בראפען, דער חזן האט איהם געפאלגט און מאטעל האט אנגעגאסען צוויי גלעזליך איינס פאר חיים'ען און איינס פאר זיך.

— יעצט דערצעהל מיר, חיים, פאר וואס קומט היינט צו טרינקען לחיים?

— איך וועל דיר זאגען מאטעל, דו זאלסט וויסען אז ווען דער אויבערשטער האט בעשאפען די וועלט האט ער זי נישט בעשאפען פון לויטער מענשען, ער האט אויף דער וועלט אויך בעשאפען פערד, קעץ און חורים; א חזיר — פע, וואס פאר א מיאוס'ע בעשעפעניש דאס איז! און ער וואלט דאך אונז אויך געקענט געוועזען בעשאפען חורים. — ער האט עס אבער נישט געטהאן דער גוטער בורא, און האט אונז בעשאפען מענשען, בחירי היצורים. קומט א ביסעל בראנפען; לחיים, לחיים מאטעל!...

מאטל האט געזעהן אז חיים האט רעכט, וואס טהוט ער ווירקליך ווען גאט בעשאפט איהם אלס חזיר. און ער האט גאנץ גערען געמאכט א לחיים איבערן אנגעגאסענעם גלעזעל שנאפס.

חיים ליבאוויצער האט אבער באלד די גלעזליך ווידער אנגעפילט.

— יעצט קומט אן אנדער לחיים, האט ער געזאגט.

— וואס איז ווידער? האט מאטעל געפרעגט.

— אמת טאקי דאס איז זעהר שעהן פון דעם בורא וואס ער האט אונז נישט בעשאפען אלס חזרים. ער האט דאך אבער געקענט בעשאפען מענשען — אבער גוים, איוואן און סטעפאן זענען דאך אויך מענשען, מישטיינס געזאגט. אבער פע! איוואן, אויך מיר א מענש! און ווען דער גוטער בורא איז געוועזען אזוי ניט, אז ער האט אונז בעשאפען אי מענשען אי יודען, נישט קיין חזרים, איוואנעס און נישט קיין סטעפאנעס, קומט אביסעל בראנפען, לחיים מאטעל, לאמיר זיין געזונד!

מאטעל האט דאס אויך אנגענומען אלס א גוטען תירוץ פאר א לחיים, און טאקע וואס טהוט ער ווען גאט בעשאפט איהם א איוואן; פע, אויך מיר א מענש — איוואן — און ער האט געטרונקען דעם צווייטען לחיים.

חיים האט אבער באלד ווידער אנגעפילט די גלעזליך.

— יעצט קומט אן אנדער לחיים — האט ער געזאגט.

— ווארום?

— וואס וואלטען מיר געקענט טאן רבונו של עולם ער זאל אונז טאקי געוועזען בעשאפען אי מענשען, אי יודען, נור ער זאל אונז געוועזען בעשאפען מתנגדים! א מתנגד, פע! אזא קאלטע נשמה, נישטא קיין ביסעל התלהבות, אויך מיר א לעבען, און ווען דער גוטער בורא איז געוועזען אזא רחום און האט אונז בעשאפען אי מענשען, אי יודען, אי חסידים, נישט קיין חזירים, נישט קיין איוואנעס און נישט קיין מתנגדים, קומט אביסעל בראנפען, לחיים, לחיים, מאטעל!

מאטעל האט דאס אויך אנערקענט אלס א גענוגענדע אורזאכע צו מאכען א לחיים, חיים האט אבער זיך לאנג נישט געלאזט ווארטען און האט ווידער אנגעפילט די כוסות.

— יעצט קומט אנ'אנדער לחיים, האט ער געזאגט און האט גענומען דאס גלעזעל אין האנד.

— וואס איז ווידער פאר א יום טוב?

— אמת טאקי דער אויבערשטער האט אונז בעשאפען אי מענשען, אי יודען, אי חסידים, נישט קיין חזירים און נישט קיין איוואנעס — אבער וואס וואלטען מיר איהם געטאן ווען ער זאל אינז געוועזען בעשאפען טאלנער חסידים — טאקי אויך חסידים, אבער פע! נישט קיין ליבאוויצער! און ווען דער גוטער בורא איז געוועזען אזוי גוט און האט אונז בעשאפען אי מענשען, אי יודען, אי חסידים, אי נאך ליבאוויצער חסידים דאצו — קומט א ביסעל בראנפען, — לחיים, לחיים מאטעל!

מאטעל האט א קוק געטאהן, אז דא איז א מעשה אהן א סוף, חיים קען געפינען נאך תרי"ג לחיים'ס אזעלכע, האט ער זיך אויפגעהויבען, האט אריינגעלענט דעם חזן אין האנד א פאאר מטבעות און האט געמאכט פליטה.

די וועגעטאריאנער.

אין אונזער דור וענען דא מאסען וועגעטאריענער. לייטע וואס עסען קיין פלייש, פיש אדער אנדערע מאכלים, וואס ווערען געמאכט פון די קערפער פון לעבעדיגע ברואים. די אידעע פון וועגעטעריאניזם איז אבער א גאנץ אלטע. ווי עס איז בעוואוסט פון חומש האט משה רבינו געוואלט, אז די יודען זאלען נישט עסען קיין פלייש, נאר ער האט עס נישט געקענט אויספיהרען מיט זיי.

תן לנו בשר ונאכלה! — גיב אונז פלייש צו עסען — האבען די יודען אין מדבר געשריען צו משה'ן און זייער תאוה צו פלייש איז געוועזען אזוי גרויס, אז ער האט זיי נאכגעגעבען און ערלויבען צו עסען פלייש. דער געדאנק פון וועגעטעריאניזם איז פערבליעבען ביי מאנכע נאציאנען פון אריענט ווי צום ביישפיעל ביי פיעלע מענשען פון אינדיען.

אין אייראפא האט זיך דער רעיון פון וועגעטאריאניזם בעוויזען אין די צווייטע העלפט פון אכצעהנטען יאהר הונדערט. דער פראנצויזישער גייסטליכער דערווילירי האט נאך פון קינדווייז אן געקריגען א עקעל צו פלייש און ער האט געלעכט מימ'ן עסען גריגס, פרוכטען און אייער. זיינע עלטערן פלעגען זיך ביי איהם בעטען, ער זאל עסען פלייש אדער זופע און ער פלעגט זיך אימער ענטזאגען. ווען ער איז אלט געווארען דרייסיג יאהר, האט ער זיך אפגעהיט פון פלייש אזוי ווי אין זיינע קינדערישע יאהרען, ער איז געוועזען גאנץ געזונד, פריש און מונטער, נאר ער האט אויסגעזעהן מאגער, זיינע עלטערן און פריינדע האבען זיך צו איהם צוגעשטעלט, ער זאל צוליעב זיין געזונד אנפאנגען עסען פלייש, ער האט עס זעהר ניט געוואלט טהון, דאך האט ער זיך אונטערגעגעבען און האט אנגעפאנגען צו עסען פריהער זופע, נאכהער צוגעוואוינט זיך צו זופע האט ער שוין פלייש אויך גענעסען, פון פלייש עסען איז דערווילריו געווארען פעט און פולבלוטיג, אבער ער איז געווארען א חולה מסוכן. ער האט געקריגען פלעטהארא, א קראנקהייט, וואס קומט פון צופיעל בלוטען, ער האט ניט געקענט שלאפען און איז דערפון געווארען משוגע. דאקטוירים האבען דאן איינגעזעהן, אז מען האט איהם ניט געטארט צו רעדען צו עסען פלייש. מען האט איהם אדער געפענט אמצוצאפען בלוט און מען פלעגט איהם מאכען קאלטע וואנעס, איהם איז געווארען פיעל בעסער, אבער פאלקאם געזונד איז ער שוין ניעמאלס געוועזען.

אין דער זעלבער צייט האט זיך אין פאריז געפונען א אריסטאקראטישע רייכע פרוי, וועלכע האט זיך אראפגענומען א ביישפיעל פון דעווילדיו און האט אויפגעהערט צו עסען פלייש, זי האט זיך אזוי אפגעוואהנט פון פלייש עסען, דאס איהר פלעגט אנפאנגען קעהרען בויכען, ווען זי פלעגט זעהן ווי אנדערע מענשען עסען פלייש. דער מאן פון דיזער אריסטאקראטקע האט געוואלט זיין פ־ווי איינגעוואהנען פון דאס ניי צו עסען פלייש און ער פלעגט מיט איהר גאנץ אפט דיסקוטירען וועגען דער „פלייש פ־אגע". אבער דער סוף איז געוועזען, אז זי האט איהם גובר געוועזען מיט איהרע ארגומענטען און ער איז געווארען א וועגעטא־יאנער.

בנימין פרענקלין, דער גרויסער אמעריקאנער ערפינדער, דיפלאמאט און שריפטשטעלער, איז אויך געוועזען א קליינע ווייל א וועגעטאריאנער. ער פלעגט נישט עסען נישט קיין פיש און נישט קיין פלייש. זיין פילאזאפיע האט איהם נישט ערלויבט צו עסען נאטס בעשעפעניסע, וועלכע האבען אויך אזא רעכט צו לעבען אויף דער וועלט ווי מענשען. איין מאל איז פרענקלין אויסגעקומען צו זיין אונטערן וועגענם אין א קרעטשמע און ער איז אריין אין קיך, וואו די ווירטהין האט געשאכטען און געשניטען פיש צו קאכען אויף מיטאג. ער האט בעמערקט, אז אין די בייכער פון מאנכע גרויסע פיש געפינען זיך קליינע איינגעשלונגענע פישלעך און ער האט דאן צו זיך אליין געזאגט: ווען די פיש האבען אליין איינע אויף די אנדערע קיין רחמנות נישט און שלינגען זיך איינע די אנדערע לעבעדיגערהייט, וואס־זשע זאל איך אויף זיי רחמנות האבען? אין א פאאר שטונדען ארום ווען די פיש זענען אויסגעקאכט געווארען און אלע געסט זענען געזעסען עסען האט פרענקלין אויך מיטגעגעסען און זייט יענעם מזל רגים' איז ער געווארען אוים וועגעטאריאנער.

איצט אבער גיבט עס אין דער גאנצער וועלט גאנצע אָרגאניזאציעס פון וועגעטאריאנער. אין די מייסטע גרויסע שטעדט עקזיסטירען וועגעטארישע רעסטווראנטס. עס עקזיסטירט אויך א גאנצע גרויסע ליטעראטור וענען דעם ענין.

לעת־עתה איז די מענשהייט נאך נישט בעסער געווארען, ס'איז נאך אלץ „איש את רעהו חיים בלעו". איינער וואלט דעם אנדערען לעבענדיגערהייד איינגעגעסען.

אפשר וועלען זיך ערשט שפעטער, אין די קומענדע דורות בעווייזען די סימנים פון דער פערבעסערונג פון דער מענשליכען געזעלשאפט דורך דעם פערמיידען פון צו עסען פלייש.

א קינדער־רעפובליק אין אמעריקא.

געוועהנליך ווערט אין וועלט געהאלטען, אז רעגירען איז א גרויסע קונסט, צו וועלכער עס זענען נאר ראוי גרויסע מענשען, וואס זענען קלאר אין אלע שבע חכמות און קענען פיהרען „פאליטיק", זיך שפיעלען אין דיפלאמאטיע, און קעהרען א וועלט.

די אמעריקאנער, וואס האבען מיט זייער ענערגיע אין אונטערנעהמונגס־גייסט שוין נישט איין איינרעדעניש פון דער אלטער אייראפא צושטערט, האבען זיך, אפנים פארגענומען אויך דעם גרעסטען פאראורטהייל: „די קונסט צו רעגירונג" צו מאכען צו שאנד און שפאט; ביי זיי פיהרען קינדער א מלוכה און די ארדנונג איז נישט ערגער ווי אין די בעסטע אייראפעאישע מלוכות. וואו טויזענדער סאלדאטען און זשאנדארמען היטען די ארדנונג און קענען איהר על־פי רוב נישט איינהיטען.

די ענגלישע צייטונגען דערצעהלען, דאס אין אמעריק; ג(פו? זיך א שטאדט, וואו קינדער פיהרען די

B. Gabryelska, Kraków,
kupuje, sprzedaje i najmuje — fortepiany pianina, harmonie i pianole — krajowe i zagraniczne nowe i przegrane — za gotówkę i na spłaty — bez zaliczki

מלוכה דיזע אריגינעלע קינדער־רעפובליק איז גענר ינדעט געווא־ען סך־הכל אין יאהר 1905 דורך א רייכען אמעריקאנער, וואס איהם איז געפעלען דאס משונעת צו שענקען 165 אקער ערד מיט א גרויס הויז און אלץ, וואס דערצו געהערט, פאר דרייסיג יונגלעך, נישט עלטער ווי 14 יאהר, וועלכע זאלען דארט גאנץ אליין, אהן השגחה פון די גרויסע, פיהרען די ממשלה. די קינדער־רעפובליק הייסט „גערדן יוניאר רעפובליק“ און געפינט זיך אין א מרחק פון צוויי מיילען פון באסטאן, אבער ביז איצט האט נאך ניט געטראפען מען ואל די באסטאנער פאליציי אהין ארויס־ופען, זי זאל מאכען ביי זיי ארדנונג.

די „רעגירונג“ ווערט געוועהלט פון „פאלק“. זי בעשטעהט פון א פרעזידענט, וויצע־פרעזידענט, א ריכטער, א פאליציי־פרעזידענט, א געזונדהייטס און היגיענע בעאמטער. דער „פרעזידענט“ פון דער רעפובליק בעקומט א געהאלט פון 2 דאלאר א וואך (א ביסעל וועניגער ווי זיין „קאלעגע“ טאפט), דער וויצע־פרעזידענט בעקומט העכער א דאלאר. אלע אנדערע רעגירונגס־בעאמטער בעקומען נאך וועניגער, די יונגע רעפובליקאנער האבען אליין צוזאמענגעשטעלט זייער „געזעץ־בוך“, וועלכע בעשטעהט פון דריי טיילען, ציוויל־געזעצען פאליציי־געזעצען און געריכטס־געזעצען.

אין דעם שטראף־געזעץ־בוך געפינט זיך א פא־אגראף, אין וועלכען עס ווערט זעהר שטרענג פערבאטען דאס טאבאק־רויכען, יעדער „בירגער“ ביי וועלכען מען געפינט טאבאק, ווערט בעשטראפט אויף 5 טאג ארבייט אין דעם אלגעמיינעם ארבייטס־הויז. די הויפט־בעשעפטיגונג פון דער קליינער רעפובליק איז: סטאלעריי און בוכדרוקעריי.

דאס קליינע „פאלק“ גיעט אויך ארויס א צייטונג, וועלכע ערשיינט אבער נאר איינמאל אין פערטעל יאהר.

די ענגלענדער אין מעסאפאטאמיען.

אין די טערקישע פאליטישע קרייזען איז מען שטארק בעאונרוהיגט פון די לעצטע געשעהענישען אין די פראווינצען, באגדאד און בתרה.

עס פערשטעהט זיך, אז די טערקישע רעגירונג האלט שטא־ק בסוד אלץ, וואס ביי איהר אין לאנד קומט פאר. פונדעסטוועגען איז מען דערגאנגען אום וואס עס האנדעלט זיך דא.

א גרופע ענגלישע קאפיטאליסטען האבען אנגעהויבען איינקויפען אין מעסאפאטאמיען גרויסע שטיקער ערד, וועלכע זאלען דיענען צו ענטוויקלען אויפ'ן ענגלישען חשבון גרויסע טוטעלפלאנצונגען. אין דער לעצטער צייט האבען די ענגלענדער אבגעקויפט די גאנצע ערד ביים רייכען אראבער צארע אחמעד פאשא.

די טערקישע רעגירונג זעהט אין דאזיגע קניות פון די ענגלענדער א סכנה פאר איהר צוקונפט אין מעסאפאטאמיען און זי האט דארום ארויסגעגעבען א געהיימען בעפעהל צו די גובערנאטארען פון יענער געגענד, זיי זאלען קיין ווייטערע קניות נישט דערלאזען.

די רעגירונג האט אפילו געוואלט מבטל זיין אויך די קניה פון די ענגלענדער ביי צארע סחמעד פאשא, אבער זי האט בעגעגענט א שטארקען ווידערשטאנד און זי האט געמוזט אבטרעטען.

נאטיצען.

(ציער אויס דיין היים!) האלץ אין פאלסטער, מעבעל, טעפיכע, סעבעלשטאפע, פארהענגע, דעקען, א. ז. וו. קען מען געפינען אין דעם אלבום פון דער וועלט־פירמא, טעפיכהויז, מעבעלהויז, ס. שיין ק. און ק. האף און קאמער־ליפעראנט וויען I בויענמארקט 12, (פיליאלע: לעמבערג, העטמאנסקא 12). וועלכען אלע אונזערע לעזער קענען דורך א קארספאנדענץ־קארטע גראטיס אין פראנקא בעקומען, ווען זיי בערופען זיך נור אויף אונזער בלאט.

א שרעקליכע קאטאסטראפא.

פון נעוויארק טעלעגראפירט מען איבער א שרעקליכער אייזענבאהן־קאטאסטראפע, וועלכע איז געשעהן אויף דער קאנאדא — פאציפיק־באהן. דער ארט איז זעהר ווייט און דאריבער קימען אן זעהר וועניג ידיעות. מ'ווייסט אבער, אז דער צוג איז בעשטאנען פון 7 וואגען אין האט געפיהרט 200 פאסאזשירע, ווען ער איז ארויסגעפאהרען פון סוט־בורו. געלאפען איז ער 65 קילאמעטער אין א שעה איבער דער בריק פון'ם „שפאנישען פלוס“. פלוצים איז איין וואגאן, א פנים דורך לאקערונג פון די שיענען, ארויס פון'ם געלייז. דער שפייזע וואגען ערשטע קלאס און נאך איין פערזאנען־וואגאן וועלכע זענען פול געווען מיט מענשען, האבען צערבראכען דאס געלענדער פון דער בריק און זענען אריינגעפאלען אין וואסער. די וואס האבען זיך געפינען דורך טהירען און פענסטער ארויסצושפרינגען, זענען אין אייזקאלטען וואסער דערטרונקען געווארען. די סצענען פון פערצווייפלונג, זענען נישט צום בעשרייבען. די העלפט וואגאן, וואס איז נישט געלעגען אין וואסער, האט זיך אנגעכאפט און צוזאמען מיט די פאסאזשירע פערברענט געווארען. די לעבענדיגעס אין די איבריגע וואגאנען, זענע צוקוקענדיג די סצענען כמעט משוגע געווא־ען.

א פאר שעה איז אוועק, ביז ס'איז געקומען הילף. דערווייל האבען די גערעטעטע שרעקליך געליטען. די קליידער זענען פון אייז פע־פרוירען געווארען. א סך פערלעצטע זענען אזוי סקאלישעט, אז מיקען זיי נישט טראנספארטירען, מ'האט זיך גע־יפט דורך אויספאמפען דאס וואסער, די נאך לעבענדינע צו ראטעווען, אבער אלעס איז געווען אומזיסט. א סך לייכען האט מען שוין מקבר געווען, 37 מענשען, שמועסט מען, וועלען נאך זיין צו בעגראבען.

גלויבענסגענאססען!

דער געמיינדעראט דער רעזידענצשטאט לעמבערג האט דען בעשלוסס געפאסט פיר פראנץ סמאלקא איין דענקמאל צו עררייכטען.

ווער פראנץ סמאלקא וואר אונד וועלכע פערדיענסטע דערזעלבע זיך אום דאס יודענטום ערווארבען האט, איזט יעדעם פאן אונס צור גענינע בעקאנט.

ער וואר דאך אימער אונר איבעראל דער פערפעכטער דער פרייהייט אונד דער גלייכבערעכטיגונג דער יודען אונד עס גענינט אין דיזער בעציהונג אויף זיינע ערפאלגרייכע טעטיגקייט אים קרעמזיערער רייכסטאגע אים יאהרע 1848/49 אונד עבענזא ביים צושטאנדעקאממען דער שטאאטסגרונדגעזעצע אים יאהרע 1867 צו פערווייזען.

אונפערגעסליך זינד זיינע צו יענער צייט אים לאנדטאגע אין דער יודישען פראגע געהאלטענען רעדען.

דעסהאלב זעהען וויר אונז יודען אין ערסטער רייהע פע־אנלאסט, דעם אנדענקען דיזעס הערפא־־אנענדען שטאאטסמאננעס בעזאנדע־ע עהרע צו צאללען אונד ווערדען וויר וואהל דען בעסטען בעוויז היעפיר ליעפערן, ווען וויר יודען איינען בעטראכטליכען בייטראג צו אבען געדאכטעם צוועקע שפענדען ווערדען.

דיזער אונזער בייטראג ווירד דער אויסדרוק דער פערעהרונג זייטענס דעם געזאמטען יודענטומס אים לאנדע זיין אונד דאהער זאללען ניכט נור די בעמיטעלטערען בייטראגע לייסטען, זאנדערן יעדע וועז אויך גערינגסטע שפענדע ווירד גערנע ענטגעגענגענאממען ווערדען אלס בעווייז, דאס דאס געזאמטע יודענטום זיך אן דיזער אקציאן בעטייליגט.

די אנזעהנליכע סוממע די וויר צום צוועקע דער ערריכטונג דעם מאנומענטעס בייטראגע ווערדען, ווירד אם ענטשפרעכענסטען אונזערע האהע פערעהרונג אונד דאנקבא־קייט פיר דיזען מאן דער יודען שטעטס האכגעשעצטען פרייהייטסקעמפפער צום אויסדרוקע ברינגען.

וויר ריכטען דאהער אן אונזערע גלויבענסגענאססען די דרינגענדסטע ביטטע, זי מעגען אונזערען אפפעל בעהערציגען. אונד זיך צאהלרייך אן דער איינגעלייטעטען זאמלונג בעטיילינען.

געפעללינע שפענדען מעגען אן דען פארשטאנד דער איזראעליטישען קולטוסגעמיינדע אין לעמבערג געזענדעט ווערדען, וועלכער דען אויסוויז דער בייטרענע נעהעריג פע־עפענטליכען ווירד.

לעמבערג דען 31 דעצעמבער 1909.

דר. סימאן שאפף
פרעזידענט דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין לעמבערג.

יאקאב פייערשטיין
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין דראהאביטש.

דאוויד לייב ווערנער
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין יאסלא.

דר. יאקאב גלאנץ
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין פשעמישל.

דר. סאלאמאן ראמער
לייטער דער פראוו. פערוואל. דער איזר. קולטוסג. סאנאק.

ק. קיעסלער
פא־שטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין סטאניסלוי.

דר. יוליוס לאנדעסבערג
פרעזידענט דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין טא־נאפאל.

יאזעף גאלד
פא־שטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין זלאטשוב.

דר. סאמועל טיללעס.
פ־עזידענט דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין קראקוי.

לאזאר בלאך
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין בראדי.

דר. ארנאלד פריעדוואלד
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין יאראסלוי.

יאזעף פונקענשטיין
פאעשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין קאלאמעא.

מיילעך גאלדבערג
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין סאמבא־.

דר. מא־יטץ קורבעל
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין נייסאנדעץ.

דר. וויעזענבערג.
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין סטרי.

יאזעף מאשלער
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין טארנאוו.

איגנאטץ צוקיער.
פארשטעהער דער איזר. קולטוסגעמיינדע אין זאלקיעוו.

א נייער ראמאן.

בקרוב ענדיגט זיך אונזער ראמאן „אים הארעם פונם סולטאן“ און מיר וועלען אנהייבען א נייעם ראמאן, וועלכער וועט בילדען א איבערראשונג פאר די לעזער.

אים האַרעם פוּנ׳ם סולטאַן.

אָריגינאַל־ראָמאַן פוּן דער יונגסטער צייט.

(פאָרטזעצונג *)

אשמאַ פרעגט נאָך אין אַלע סאַלאָנען, אָבער אין ערגיץ געפֿינט ער נישט קיין דאַמע מיט׳ן נאָמען אַננאַ.

— עס מוז עפּיס זיין אַ משונה׳נער — קלערט ער ביי זיך — אָבער אפשר האָט מען טאַקי איהם אַליין אָבגענאַרט.

ער גייט צוריק אין זיין בּיראָה, וואו ער טרעפֿט די מאַרקיזע בעלאַס.

ווען ער דערצעהלט איהר די מעשה מיט׳ן יודישען יונג, ענטפֿערט זי תיכף:

— דאָס וועט זיך בּוודאי האַנדלען וועגען דעם מיידעל וואָס איז אַרעסטירט געוואָרען צוזאַממען מיט דער גרעפֿין אַלאַבּאַקער!

— ריכטיג! — בעמערקט אשמאַ, — מיר איז דאָס גאָר נישט איינגעפאַלען איך רעכען. אז איצט וועלען מיר האָבּען אַ גוטע געלעגענהייט, אַרויסצובעקומען פֿון דעם מערכען אַ געשטענדניס. ווער זי איז און וואָס זי האָט דאָ ביים סולטאַן אין הגיף געזוכט.

ער שיקט טאַקי תיכף רופֿען דעם פּאַשאַ וועלכער פֿיהרט די אונטערזוכונג געגען דער גרעפֿין אַלאַבּאַקער און דעם יודישען מערכען און דערצעהלט איהם די גאַנצע מעשה.

— ניבּט מיר איבּער דעם אַלטען מאַן — ערקלערט דער פּאַשאַ — איך וויל שוין מיט איהם פֿערטיג ווערען.

אשמאַ אונטערשרייבּט תיכף אַ בעפֿעהל צום קאָמאַנדאַנט פֿון טירקישען פּאַלאַץ, ער זאָל דעם היינט אַרעסטירטען יוד איבּערשיקען צום פּאַשאַ, וועלכער פֿיהרט די אונטערזוכונג געגען די גרעפֿין אַלאַבּאַקער.

העכסט צופֿריעדען פֿערלאָזט דער פּאַשאַ דאָס בּיראָה פֿוּנ׳ם אבער־איינוך אשמאַ און אַרויסגעהענד, קלערט ער ביי זיך:

— איצט וועט שוין די שעהנע יודין נישט מעהר זיין אַזוי איינגעשפּאַרט! איצט האָב איך שוין אַ מיטעל קענען איהר, אַז זי וועט מיר שוין אַלסדינג נאָכגעבּען.

ער קומט אַהיים אין זיין בּיראָה, און גיבּט אַ בעפֿעהל, מען זאָל פֿאַר איהם בּרענגען דאָס יודישע מערכען.

אַ פֿערטעל שעה שפּעטער געפֿינט זיך אַננאַ אין זיין בּיראָה.

— נו, וואָס הערט מען, איינגעשפּאַרט קינד! — פֿרעגט ער זי מיט שפּאָט — האָסט דיר שוין איבּערגעלעגט די זאַך און ווילסט שוין בעסער ווערען?

— איך האָב מיר נישט וואָס איבּערצולעגען — ענטפֿערט זי רוהיג — דו האָסט דאָך שוין געזעהן, אַז אַלע דיינע שפּעקולאַציעס העלפֿען דיר נישט, צו דערגרייכען דיינע טהיערישע תאוות... דריי טעג האָסטו מיר צייט געגעבּען, איך זאָל מיר איבּערלעגען אויב איך וויל אָננעהמען דיין פֿאָדערונג... אבער עס איז שוין ווייט דאַמאָלס פֿאַריבּער מעהר ווי 10 מאָל דריי טעג און איך האָב מיך נאָך נישט מיישב געווען.

דאַפֿון קענסטו זעהען, אַז דיין מיה איז אומזיסט און סיוואָלט כדאי געווען דו זאָלסט מיך שוין לאָזען פֿריי אדער אַנ׳עק מאַכען צו מיינע צרות...

וועלכע שרעקליכע מיטעל האָסטו שוין נישט אָנגעווענדעט! וועלכע צרות האָסטו מיר שוין נישט אָנגעטהון! אבער עס האָט דיר דאָס אַלעס נישט גענוצט! איך רעכען, עס גיבּט שוין אויף דער וועלט נישט קיין שום שטראָף, וואָס דו האָסט מיר נישט אַרויסגעלעגט. — אויף וואָסזשע וואַרטסט דו נאָך!

— דו בּיסט דיך טועה, קינד! — לאַכט דער פּאַשאַ — ווען דו מיינסט, אַז איך האָב שוין אַלע מיינע שטראָפֿמיטעל אויסגעבּייט... איך האָב נאָך אין פֿאָרראַטה עטליכע שטראָפֿמיטעל, וואָס זענען נאָך ערגער און שרעקליכער ווי די פֿריהערינע... אבער צוערשט וויל איך דיך פֿרעגען איין זאַך:

וואָלסטו געוואָלט דיך זעהן מיט דיינע עלטערן!

— וואָס בעדייטעט דיזע פֿראַגע? — פֿרעגט אַננאַ איבּעראַשט — וועלען וויל איך דאָס זיכער מיט׳ן גאַנצען האַרץ — אָבער וועגען וואָס פֿרעגסט דו?

— וויל עס ליעגט אין מיין האַנד. דיר דאָס צו פֿערשאַפֿען.

— איך וואָלט דיר דאַנקבּאַר געווען פֿאַר׳ן גאַנצען לעבען! — רופֿט אַננאַ איבּעראַשט — איך וואָלט פֿערגעסען אין אַלע צרות, וואָס דו האָסט מיר אָנגעטהון, ווען דו זאָלסט מיר ערמעגליכען, מיך צו זעהן מיט מיינע עלטערן...

— האָב נישט אַזוי! — אונטערבּרעכט זי דער פּאַשאַ — דיין דאַנקבּאַרקייט קען האָבּען אַ ווערטה פֿאַר ווענען ס׳איז. אבער נישט פֿאַר מיר — איך פֿערלאַנג עפּיס אַנדערש דאַפֿאַר אַלס בעלוינונג...

— איך בּין אָרים! — ענטפֿערט אַננאַ. פּרובּענדיג זיך צו שטעלען, אַז זי פֿערשטעהט נישט דעם פּאַשאַ׳ס כונה — איך בּין אָרים און האָב נישט קיין געלד דיך צו בעלוינען!

— נישט קיין געלד פֿערלאַנג איך פֿון דיר! — זאָגט דער, פּאַשאַ — אדרבּה, איך קען דיר נאָך צוגעבּען געלט... — איך פֿערלאַנג עפּיס אַנדערש, דאָס וואָס דו האָסט מיר בּיז איצט פֿערוויינערט...

— ניין! — שרייט אַננאַ מיט כעס — דאָס וועסטו נישט ערגרייכען, איך פֿערשטעה עס גאַנץ גוט. אַז דיינע גאַנצע רייד זענען נ׳שט מעהר ווי אַ שפּעקולאַציע, כדי מיך אָבצונאַרען! איך פֿערשטעהע גאַנץ גוט, אַז מיינע עלטערן זענען נישט דאָ און אַז דו האָסט נאָר נישט די מאַכט, מיר זיי צו ווייזען...

— דו בּיזט דיך טועה — ענטפֿערט דער פּאַשאַ — איך וועל דיך באַלד איבּערצייגען, אַז איך בּין יאָ בּכח, דיר צו ווייזען דיינע עלטערן...

— דאָס איז אַ ליגען! — שרייט אַננאַ — רייץ מיך נישט מיט פֿאַלשע האָפֿנונגען...

דער פּאַשאַ קלינגט און באַלד קומט אַריין זיין דיענער.—

— תיים אַריינפֿיהרען דעם געפֿאַנגענעם, וואָס מען האָט היינט געבּרענגט פֿון סולטאַנ׳ס פּאַלאַץ, אין דעם גרויסען קאָרידאָר אַריין — בעפֿעהלט ער דעם דיענער. און ווען דאָס וועט געשעהען, זאָל מען מיר דאַפֿאָן מעלדען.

דער דיענער געהט אַרויס און דער פּאַשאַ זאָגט צו אַננאַ: — איצט וועסטו באַלד זעהען, ווי ווייט מיין כח רייכט.

אַננאַ שטעהט אַ פֿערציטערטע, זי ווייסט גאָר נישט, וואָס צו קלערען... זאָל אפשר טאַקי זיין מעגליך, אַז איהרע עלטערן קענען זיך געפֿונען דאָ?

עס געדויערט אפשר אַ האַלבּע שעה, בּיז דער דיענער קומט אַריין און מעלדעט אַז עס איז אַלעס געשעהען, ווי דער פּאַשאַ האָט בעפֿוילען.

— איצט קום מיט מיר! — זאָגט דער פּאַשאַ צו אַננאַ — וועל איך דיר ווייזען דיין פֿאַטער...

שווייגענדיג, געהט זי מיט איהם. נאָך אַלץ נישט גלויבּענדיג זיינע רייד.

ער פֿיהרט זי צו אַ לאַנגען שמאַלען קאָרידאָר, וואָס פֿון זיינע בּיידע זייטען געפֿונען זיך טהירליך צו קליינע צעלען.

אין איינע פֿון דיזע צעלען פֿיהרט ער אַננאַ׳ן אַריין. עפֿענט דאָס פֿענסטערל, וואָס פֿיהרט אַרויס צום קאָרידאָר און הייסט איהר שטעהן ביי דעם ווענטען.

איצט נעהט ער אַרויס, שליסט ווי איין אין דער צעלע, ניעט אַ דריק אויף דעם עלעקטרישען קנאָפּ, אַזוי אַז דער גאַנצער קאָרידאָר ווערד העל בעלייכטעט.

דערנאָך בעפֿעהלט ער, מען זאָל דעם געפֿאַנגענעם פֿאַריבּערפֿיהרען אין קאָרידאָר.

שריט ביי שריט, בעגלייטעט פֿון צוויי זאָלדאַטען, ווערד אַן אַלטער צעבּראָכענער יוד געפֿיהרט דורכ׳ן לאַנגען קאָרידאָר.

ווען זיי קומען נעבען דער צעלע, וואו אַננאַ געפֿינט זיך, הייסט דער פּאַשאַ אַ מינוט שטעהען בלייבּען און אַננאַ וועלכע קוקט אָנגעשטרענגט דורכ׳ן פֿענסטערל, דערקענט טאַקי אין דעם מאַן איהר איינענעם פֿאַטער!

טאַטע, ליעבּער טהייערער פֿאַטער! — רופֿט זי פּלוצים און וויל ווי אַרויס שפּרינגען פֿון דער צעלע.

אבער נאָך איידער דער מאַן קען זיך אומקוקען, האָט שוין דער פּאַשאַ צוגעקלאַפּט דאָס טהירעל פֿון איהר פֿענסטערל און געהייסען דעם געפֿאַנגענעם אַבפֿיהרען אין זיין צעלע אַריין.

אַננאַ איז געבּליעבּען אין איהר צעלע נישט ווייסענדיג, וואָס מיט איהר איז געשעהען.

— איז דאָס אַ חלום אדער אויף דער וואָהר? — האָט זי זיך געפֿרעגט — האָב איך טאַקי געזעהען מיין פֿאַטער אָדער איז עס בלויז אַ פֿאָרשטעלונג פֿון מיין פֿאַנטאַזיע.

איהרע געדאַנקען זענען אונטערגעבּראָכען געוואָרען דורך דעם פּאַשאַ, וועלכער איז אַריינגעגאַנגען צו איהר אין צימעֶרל.

— האָסטו שוין געזעהן, וואָס די טירקען קענען? — פֿרעגט ער מיט אַ ציניש געלעכטערל.

— איז עס אַ חלום אָבער אויף דער וואָהר? — פֿרעגט איהם דאָס איבּעראַשטע מערכען.

— עס איז אַ אמת — ענטפֿערט ער איהר האַרט — דיין פֿאַטער געפֿינט זיך ביי אונז.

(פֿאָרטזעצונג קומט).

*) נייע אבּאָנענטען ערהאַלטען די פֿריהערינע פֿאָרטזעצונגען אויף פֿערלאַנגען גראַטיס צוגעשיקט.

GRANICA St. Kol. W. W. Ruble, austryackie korony, franki, marki i t. p. sprzedaje i kupuje najkorzystniej dla pasażerów, Specyalny Kantor wymiany wszelkich monet Władysława Hertza na stacyi „Granica“. Pociągi tak przychodzące jak i odchodzące zatrzymują się przeszło godzinę. Kantor znajduje się w westybulu dworca naprzeciw kas biletowych stacyi „GRANICA“.

Nadesłane.

Dział inseratowy „Zydowskiej Gazety Ilustrowanej“ objęło biuro reklamowe i anonsów **„Prinzipia“ w Krakowie ul. św. Marka 21.** do tej firmy należy się zwracać we wszystkich sprawach inserowania w powyższem piśmie.

Die Inseratenabteilung der „Jüdischen Illustrirten Zeitung“ hat das Anoncen und Reklamen-Bureau „Prinzipia“ Krakau, Markagasse 21. übernommen, zu welcher sich die P. T. Inserenten in aller Insertionsangelegenheiten wenden wollen.

זעהר וויכטיג פיר קויפלייטע.

איך איבערנעהמע צום איבערזעצען זעמטליכע אונגארישע געריכטס־אקטען קארעספאנדענץ עטצ. איך בין אויך אין דער לאגע אלע געטהיגע קארעספאנדענצען אין דער אונגארישער שפראכע צו שרייבען.

Manó Mermelstein, Krakau, Dietelsgasse 57 II. Stock.

פרעמיעס פאר אונזערע דירעקטע אבאנענטען.

1) ווער ס'אבאנירט די „יודישע אילוסטרירטע צייטונג“ וועניגסטענס אויף א **פיערטעל יאהר** דירעקט ביי דער אדמיניסטראציע בעקומט בחנם א שיינעם **וואנדקאלענדער לשנת תר"ע.**

2) ווער ס'אבאנירט דאס בלאט דירעקט וועניגסטענס אויף א **האלב יאהר** בעקומט חוץ דעם לוח א פרעמיע איינע פון די צוויי העכסט־אינטערעסאנטע היסטארישע ערצעהלונגען:

א) **„דוד שפירא“**, דער בעפרייער פון פראג.

ב) **„דון יוסף הנשיא“**, הערצאג פון נאקסאס.

ביידע שען אויסגעשטאטעט.

3) ווער ס'אבאנירט דאס בלאט דירעקט אויף א **גאנץ יאהר**, בעקומט חוץ דעם לוח אלס פרעמיע די ביידע אויבענדערמאנטע ערצעהלונגען: **„דוד שפירא“ און „דון יוסף הנשיא“.**

די פרעמיעס ווערען צוגעשיקט פארטא־פריי.

די פריהערע פרעמיעס: „שפיצקאפף“ און „ספרי דר רובין“ זענען שוין אים גאנצען פערגריפען.

עטליכע יודישע זעטצער

געפונען זאפארט בעשעפטיגונג

אין דער דרוקעריי
י. פישער, קראקא.

יודישע לעהרלינגע

נאר פון קראקא

פאר דערזעלבער דרוקעריי געזוכט.

לעזט די טעגליכע צייטונג

„דער טאג“

„דער טאג“ קאסט:

אין קראקא און אין לעמבערג:

מאנאטליך	1.20 קראנען.
פיערטעליעהרליך	3.50 „
האלביעהרליך	—.7 „
איינצעלנע נומער	6 העלער.

אין גאנץ עסטעררייך:

מאנאטליך	1.50 קראנען.
פיערטעליעהרליך	—.4 „
האלביעהרליך	—.8 „
איינצעלנע נומער	8 העלער.

אין רוסלאנד: מאנאטליך 50 ק. פיערטעליעהרליך 1.50 רובל. האלביעהרליך 3 רובל. איינצעלנע נומער 2 קאפ.

אין אויסלאנד: מיט טעגליכער צוזענדונג פער קווארטאל 7 פראנק. גאנציעהריג 25 פראנק. איינצעלנע נומער 12 סענטים.

פרעמיע פאר די אבאנענטען.

די דירעקטע אבאנענטען פונ'ם „טאג“ בעקומען אלס בחנם'דיגע פרעמיע **„בית ישראל“** (א פאמיליענבלאט פאר יעדען יודישען הויז). די אילוסטרירטע ליטעראריש־בעלעטריסטישע מאנאטשריפט

דאס ערשטע העפט ערשיינט שוין אים קומענדען חודש יענער.

די אבאנענטען פון דער „**יודישער אילוסטרירטער צייטונג**“ בעקומען דעם „**טאג**“ מיט **10% ביליגער.** עבענזא וועלען די אבאנענטען פון דעם „**טאג**“ בעקומען די „**יודישע אילוסטרירטע צייטונג**“ מיט **10% ביליגער.**

אדרעסע: **Redakcya „DER TAG“ (Dzień) Kraków, Grodzka 62.**

Skrzynka pocztowa 124.

פאר רוסלאנד: י. מערעצקי, ווארשא, כמיעלנא 49. פיליע אין לאדז: פשעיאזד 16.

עפּילעפּסיע.

ווער עס אן פאלזוכט, קרעמפּפען א. אנדערע נערוועזען צושטענדען ליידעט, פערלאנגע בראשירע דאריבער. ערהעלטליך גראטיס אונד פראנקא דורך די
Privil. Schwanen-Apotheke Frankfurt a. M.

Packet-Träger

und Knebel liefert billigst

Hans Pruner, Gloggnitz N. Ö.

Rehgeweihe

Hirschgeweihe Hirschzähne u. s. w. suche ich zu kaufen. Offerten mit Preis unter „DB" 378 an **Rudolf Mosse, Dresden.**

זאדאוואסער־מאשינען קופּפער צילינדער אלעראיט נעדערפס־ארטיקעל פיר זאדא־וואסערפאבריקען ליפערט ביללינ
Brückenstein Lemberg, Panieńska 15

יהודים צעירים! תמכו השתדלו בעד ירחונכם!

מודעה ספרותית!

אחר נסיונות רבות שלא עלו יפה נגשים עברים צעירים בזלושוב מוויגים בכח חיים חדש, לברא במת ספרותית בגליציה תחת השם

„ה צ ע י ר".

„הצעיר" יכנוס תחת דגלו את כל צעירי הכשרונות שבארצנו שיש להם מה לתגיד לספר ולשורר.

„הצעיר" יפיה את תצירת העברית במובנת היותר מודרני וישפר את הטעם הטוב בהעניקו לקוראיו חמר חנון מעשי ידי סופרים מומחים. מבמו של „הצעירי יהיה מכון תמיד אל מרכז שאיפתו יהיה תמיד הטעם הטוב שם העורך של „הצעיר" כבר ערובה כי יתיה ירחון ספרותי במלא מובן המלה.

„הצעיר" יתחיל לצאת בחודש סעבער הבא בדיוק בכל חודש וחודש. מחיר לשנה 2 ק. 20 ה. להצי השנה 1 ק. 15 ה. לרבע השנת 60 ה. מחיר החוברת 20 ה.

הכתבת לרדקציה: Isak Fernhauf Stanislau
לאדמינסטרציה: Lasar Bernstein Złoczów

יהודים צעירים התאחדו בעד ירחוניכם. סוכנים חרוצים וזריזים יבוקשו.

Staunend billig.

Graetz. Volkstümliche Geschichte der Juden 3 Bände Kr. 9·50.

Markus Stein, Żółkiew

געהער עהל

פונים בעריהמטען אבערשטאבסארצט און פיזיקוס דר. נ. שמידט בעווייזט שנעל און גרינדליך טויבהייט אויערן־פלוס אויערזויזען און שוועריהעריגקייט אפילו ביי פעראלטעטע פעלע צו בעציהען א 4 קראנען די פלאש מיט נעברויכס־אנווייזונג דורך די
Apotheke H. RUBEL
vorm. S. Rucker, Lemberg.

MARKA OCHRONNA

·Cacao·
Hoff

Przewyższa wszystkie dotychczasowe marki
JanaHoffa fabryka czekolady i kakao · WIEDEŃ-STADLAU

Kluge Eheleute

bestellen sofort gegen Einsendung von nur 60 Heller in Briefmarken das Buch Ehe u. Liebe ohne Kinder, durch Frau
Müller, Leipzig-Li., 22.

Für Wien-Reisende!

Hotel Nordwestbahn

Wien II, Taborstr. 47

(beim Nordwest u. Nordbahnhof) empfiehlt schöne, reine Zimmer um K. 2·50 8 Min. vom Stadtzentrum. Alle Auskünfte im Hause.

Zimmermann, Besitzer.

אלערפיינסטען טהעע אונד קאפע

פערזענדעט פער פאסט פון איין קילא אנגעפאנגען. פאן 4 קילא אויפווערטס ווערדע פראנקא אונד אנגרא־פרייזע בערעכנעט. אן וויעדערפערקייפער גרויסער ראבאט.

דא איך איין גרויסעס לאגער דירעקט אוים טריעסט האבע זא זינד די פרייזע מעסיג: טהעע פאן 4 קר', קאפע פאן 2.40 אויפווערטס. אויף פאקעל טהעע פון 6 h. אנגעפאנגען בעקאמטען וויעדערפערקייפער 30% ראבאט.

Alexander Frey, Nowy-Targ.

Bettnässen!

Befreiung sofort, Alter und Geschlechts angeben. **Auskunft umsonst.** Institut Aeskulap Nr. 476 Regensburg in Bayern.

„VLAHOV"

najlepsza hygieniczna specyalność światowej sławy, o cudownie wzmacniającem działaniu na żołądek.

„MARASCHINO CREME"

przewyższa wobec swej doskonałości wszystkie pod tą nazwą wyrabiane likiery,

dostarcza:

R. VLAHOV, Zara w Dalmacyi.

Zastępca dla Galicyi i Bukowiny:

ALOJZY GROBLER

Dom komisowy w Krakowie. Telefon Nr. 518.

Reparaturen

von

Nähmaschinen

aller existierenden Systeme

wie auch

Elektrischer-Glocken

übernimmt

zu billigen Preisen

Erwin Fuchs

Elektro-Mechanische-Anstalt- und technische Niederlage.

Krakau, Senackag. 10.

Provinz-Aufträge werden promptest effektuirt.

Zeïdijje

„ZEÏDIJJE"

Das goldene Buch der Schönheitspflege

Verfasst von **Ph. MR. GUSTAV PROCHE**

Apotheker und Inhaber des chemisch-kosmetischen Laboratoriums **Brcka**, Bosnien.

Inhalt:

1. Vorwort.
2. Was ist die Schönheit?
3. Was nennt man Schönheitspflege?
4. Jede Dame kann schön werden.
5. Systematische Schönheitspflege.
6. Wie die Orientalin die Schönheitsmittel gebraucht.
7. Ueppiger Haarwuchs.
8. Behandlung spröder, struppiger Haare,
9. Pflege der Augenbrauen und Wimper.
10. Haarfarbe schwarz.
11. Tägliche Mund- und Zahnpflege.
12. Gutachten

Versand diskret gegen Vorauseinsendung von 60 H. (auch in Briefmark.) portofrei durch:

Parfumerie ORIENTALE
GUSTAVE PROCHE BRČKA · BOSNIE

ОРИЈЕНТАЛСКА ПАРФИМЕРИЈА
Густав Прохе, Брчко-Босна

Pierwszy krajowy, hurtowny i częściowy

Skład Gramofonów
Józefa Wekslera

we Lwowie	w Krakowie
Sykstuska 2	Grodzka 71
Telefon 2033/II	obok Wawelu

poleca swoje stanowczo **bez szmeru najlepiej grające Gramofony,** oraz płyty z marką »Piszący Aniołek«, uznane przez pierwszorzędnych znawców za **najlepsze i najtrwalsze.**

Odznaczona na Wystawie Jubileuszowej we Lwowie w październiku 1908. najwyższem odznaczeniem **Grand Prix**

Cenniki darmo i opłatnie.

20.000 płyt polskich, ruskich i żydowskich zawsze na składzie. **20.000**

KORZYSTNA WYMIANA PŁYT

Części składowe i warsztaty reparacyjne na miejscu

Gramofon koncertowy z 10 płytami 60 K.

Przeróbka lub zamiana Pathéfonów na gramofony, oraz wielki wybór Pathéfonów i płyt.

Jeneralne zastępstwo
Towarzystwa Ack. Gramofonów
z marką »PISZĄCY ANIOŁEK«

Zjedn. austr. akc. towarzystwo żeglugi parowej
„AUSTRO-AMERICANA“

Regularny i

bezpośredni

ruch z Austryi do Ameryki, Kanady i t. d.

Rozkład jazdy:

z Tryestu do Nowego Yorku

1910

Oceania«	1 stycznia	»Oceania«	19 lutego
Argentyna«	15 »	«Argentyna«	5 marca
Martha Washington«	27 »	»Martha Washington«	12 marca
Alice«	5 lutego		

z Tryestu do Argentyny przez Rio de Janeiro

1909

»Francesca«	23 grudnia	»Atlanta«	31 grudnia

1910

Laura«	20 stycznia	»Columbia«	3 marca
Sofia Hohenberg«	10 lutego		

Zmiany zastrzega się.

Jeneralna Ajencya dla Galicyi i Bukowiny i sprzedaż kart okrętowych

GOLDLUST i SKA.

Kraków, ul. Lubicz 7. (naprzeciw dworca kolej,)— Lwów, ul. Na Błonie l. 2. jakoteż wszystkie prowincyonalne ajencye.

BIURO SPEDYCYJNO-KOMISOWE

העברעאישער פערנאונטעררימ.

דורך מיינע 32 קונסטסאלע העברעאישע אינטעררימט-בריעפע וועלכע איינען נרויסען טהייל דער העברעאישען ליטעראטור אין פראזא און פאעזיע אונד די נאנצע גרעמאטיק אין פערשידענען איבונגען ענטהאלטע קאן יעדערמאן דיא העברעאישע שפראכע אין קורצער צייט לייכט אונד גרינדליך אין וואָרט אונד שריפט ערלערנען. האבע הונדערטער דאנקזאגונגען פאן שילערן.

פראספעקטע גראטיס. פראבענומער 1 קראנע אין מארקען. אויך אויסלענדישע

S. Walkowski, Krakau, Miodowa 16 Postfach 119

Lecznica chirurgiczna Zakład Roentgenowski
Dr. Artura Frommera

Godziny ord. 9—11 przedpoł. 3—5 popoł.

Kraków, Tomasza 18. Róg ul. Floryańskiej

Telefon Nr. 81.

כשר **דעליקאטעס-וויערקרויט** כשר

בהכשר דבד״צ דק״ק רישא, אפפעריערט נור אן וויעדערפערקייפער:

די ערשטע גאליצישע גורקענאיינלעגעריא אונד וויערקרויט-פאבריק

G. ZIEGLER, RZESZÓW

אנפראגען דירעקט, אָדער אן דען פערטרעטער:

LEON GERSTEL, Krakau, Berka Joselowicza.

פערלאנגט איבעראל: אכטעט גענוי די אויפשריפט אויף יעדען פאס אָדער קיבעלו

ציעגלער׳ס כשר וויערקרויט.

Denjenigen Damen, welche an den Gebrauch eines Puders gewöhnt sind, empfehle ich als das Vollkommenste was in dieser Hinsicht existiert,

Grolich's Flora Puder.

Derselbe wird von der höchsten Aristokratie und dem Adel von Österreich und Deutschland gebraucht und liegen mir viele sehr schmeichelhafte Anerkennungen vor. — Der Flora Puder ist der zarteste, feinste und samtweichste Tages- und Abendpuder. Flora Puder ist nicht bleihältig, daher vollkommen unschädlich, festhaftend und für das geübteste Auge unkennbar. Grolichs Flora Puder wurde bei der Pariser Ausstellung 1889 mit der Goldenen Medaille preisgekrönt. An der Prüfung und Preiszuerkennung nahmen die grössten und hervorragendsten Koryphäen der Wissenschaft teil und kein anderes Fabrikat erzielte diese hohe Auszeichnung. Preis eines hocheleganten Cartons **K 1·— und 1·60.** Vorrätig weiss, rosa und gelblich.

Gebrauchsweise: Flora Puder wird am vorteilhaftesten mit einer Quaste oder Baumwolle aufgetragen und mit einem Stückchen Flanel oder Rebleder gut verrieben. Ist der Teint sehr trocken, so verreibe man vorher am Gesichte gleichmässig ein wenig Creme Grolich, wische dasselbe noch mit einem Tuche ab, so dass nur eine Spur von Fett am Gesichte zurückbleibt, und trage dann den Puder, wie bereits erwähnt, auf. Der Effekt wird ein prachtvoller und zufriedenstellender sein.

Blasse Damen und Herren

erhalten durch Anwendung von

Grolichs' Rydyol (vormals Grolich's Rosentau genannt)

[illegible] Man giesst davon einige Tropfen auf einen kleinen [illegible] Nach einmaliger Anwendung erscheint [illegible]

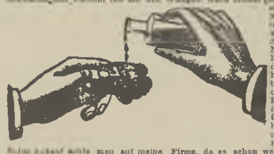

[illegible] Gebrauch.

[illegible] man auf meine Firma, da es schon [illegible] gibt. Preis einer grün gesiegelten Originalflasche K 1·60 (Porto extra). Versandstelle, wohin Bestellungen zu adressieren sind:

Generaldepot in der **Engeldrogerie** von **Joh. Grolich** k. k. Privilegiums-Inhaber in **Brünn,** Mähren.

In Drohobycz bei E. Safrin, Apotheker
„ Lemberg, S. Rucker's Apotheke,
„ „ Al. Hübner, Drogerie.
„ Krakau, Wiktor Redyk, Apotheker.
„ Czernowitz, Schmidt & Fontin, Drogerie.
„ Podwloczyska, Maurycy Zimmermann, Drogerie.
„ Żurawno, Jos. Kurzrock, Apotheke.
„ Suczawa, Carl Sternberg, Drogerie.
„ Stanislau, A. Wojciechowsky, Drogerie.
„ Przemyśl, F. Wojciechowsky, Drogerie

Von der k. k. Statthalterei konzes.

Annonzen-Expedition, Reklame-Bureau und Plakatierungs-Anstalt

„PRINCIPIA“

Krakau, Markagasse 21.

Alleinige Inseratenaufnahme

für das Tagblatt: „Naprzód“ und „Der Tag“

Die Wochenblätter: „Prawo Ludu“, „Jud.-Illustr. Zeitung“ und „Konzert-Anzeiger“

Adressbuch für Handel und Gewerbe Arbeiter-Familien- und Taschen-Kalender.

Interessenten verlangt allerausserst gestellte Offerte.

Wydawca: M. Fischer. — Odpowiedzialny redaktor: J. Kreppel. — Drukarnia Józefa Fischera w Krakowie